

AREGCEL

SZERKESZTŐSÉG:
VI. KER., NAGY JÁNOS-UTCA 1. SZÁM

KIADÓHIVATAL:
VI. KERÜLET, ANDRÁSSY-UT 6. SZÁM

MEGJELENIK MINDEN HÉTFŐN REGGEL

FELELŐS SZERKESZTŐ: LÁZÁR MIKLÓS

Előfizetési ár (csak vidékre) egy negyed évre 3600 kor. Egyes szám ára Ausztriában 1500 osztrák kor. Jugoszláviában 3 dinár

TELEFON: SZERKESZTŐSÉG: 65-58, KIADÓHIVATAL: 195-59, VASÁRNAP ESTETŐL REGGELIG: JÓZSEF 9-65

II. évfolyam

Budapest, 1923 augusztus 21.

34. szám

Kedvező fordulat a magyar kölcsön ügyében Rivalitás a kisántant-külgyminiszterek között

Páris, augusztus 19.

(A Reggel levelezőjének távirata.) A Bethlen-kormány helyzetét irányadó körök külpolitikai szempontból kedvezőbbnek látják. Magyarország iránti vélemény, úgy tetszik, előnyünkre jelentékenyen megváltozott a közelmúlt hetekben. Prágai és bukaresti jelentések pedig a kisántant hangulatában bekövetkezett fordulatról számolnak be. Nagy hatással volt a szituáció megjavulására Anglia föllépése, azután a sinajai konferenciának eseménye: Benes jobb belátása Magyarországgal szemben. Ezt

a messzire kiható változást nem kis mértékben az a rivalitás váltotta ki, amely a kisántant külügyminiszterei között lépten-nyomon tapasztalható. Bukarest és Belgrád, de főleg Románia nem akarja tűrni, hogy Benes képviselje őket, mint a kisántant kancellárja. A külföldi kölesön sánszai összehasonlíthatatlanul jobbakként, mint négy hét előtt, ma már igen komoly oldalról is kétségtelemnek tartják, hogy Magyarország a külföldi kölesönt, bizonyos nemzetközi hatósággal, amely a pénz hovaforrását ellenőrizni fogja, föltétlenül megkapja.

Poincaré megleckézteti Baldwin miniszterelnököt A vállalt kötelezettségek tiszteletbentartására figyelmezteti Baldwint

Páris, augusztus 19.

Poincaré charlevillei tartózkodása alatt három ízben beszélt. A hadiemlék fölavatásánál ezeket mondta: Ugy látszott, hogy a szövetségesek, akik annyira egységesek voltak és a kölesönösen teljesített szolgálatokból folyó szolidaritásnak annyira tudatában voltak, a háborúban megkezdett munkát a békében is együttesen fogják befejezni. Valóban a szövetségesek együtt munkálkodtak azokon a szerződéseken, amelyek ismét fölépítették Európát. Az egység szükségességét ugyanis könnyebb belátni a veszély idejében, míg a vihar után még az annyira megszentelt barátságot is néha egy kissé elhanyagolják. A népek közvéleményének szembe kell helyezkednie az önzésnek minden olyan rak kísértetével, amely az igazi és

állandó érdekek szempontjából végzetes. Franciaország mindig készen áll arra, hogy szövetségeseivel olyan könnyítéseket keressen, amelyek közös akciót tennének lehetővé. Azt hisszük, a brit kormány csalódik, ha azt mondja, hogy az angol munkanélküliségnek közvetett vagy közvetlen oka a Ruhr-terület megszállása.

A helyett, hogy zálogvételeink törvényszerűsége fölött vitába bocsátkoznánk, helyesebb lenne, ha az egyik fél ép úgy, mint a másik, a mindnyájunkat érdeklő problémák gyakorlati megoldására törekednék. Ne nyuljunk a szerződésekre. Jussunk egyetlen elhatározásra, amely világos, észszerű és békés, arra tudniillik, hogy a vállalt kötelezettségeket tiszteljük és azoknak tiszteletet szerezzünk.

Napirendre tűzik a magyar jóvátételt

Bécs, augusztus 20.

(A Reggel rendes tudósítójának telefonjelentése.) A sinajai konferencia folytatásaként augusztus végén a kisántant miniszterelnökei összejönnek Marienbadban. Beavatott diplomáciai forrásból úgy értesülök, hogy a marienbadi tanácskozások középpontja ismét a

magyar kérdés lesz. Ez alkalommal azonban nemcsak a magyar kölesön ügye kerül szóba, amelynek elnyeréséhez a sinajai konferencia föltételeket szabott, hanem

a kisántant miniszterelnökei a magyar jóvátétel egész problémáját is tárgyalás alá veszik.

Chamberlain hibáztatja a franciák Ruhr-politikáját

London, augusztus 20.

Austen Chamberlain vasárnap beszédet mondott Birminghamban, amelyben az angol-francia viszonyról foglalkozott. Chamberlain kijelentette, hogy Európa békéje és talpraállása az angol-francia ántant fennmaradásától függ. Angliában mindenki egyet ért abban, hogy Németország annyit fizessen, amennyit fizetni tud és ha talán Németország vállaira nagyobb jóvátételi terheket raknak, mint amennyit elbírnak, bizonyos, hogy Németország sosem teszi

lette tul erejét a jóvátételek törlesztése dolgában. Azonban ezeknek ellenére is az a véleménye, hogy a franciák és belgák bevonulása a Ruhr-vidékre nagyon is végzetes hiba volt.

A magyar korona

Zürichben: 0.03%, Bécsben: 390, Berlinben: 235.

Csak semmi taps!

— mint Dany Gürtler, az utolsó romantikus, harsogta a rivalda előtt. A közönség tetszése csak a csepürágót befolyásolja, a fütty és a pisszegés csak a kóklert hozza ki a sodrából. A nagy nézőtér ez a kis ország, a színpad *A Reggel*, az equilibrista ime mélyen meghajtja magát. Nyugalom és hidegvér, nagyérdemű publikum, a művész, aki e helyen hétről-hétre a legmagasabb trapézon mázsás vasgolyókkal labdázott, nem veszti egyensúlyát és nem zuhan a mélybe. Oh, mennyivel könnyebb, szelidebb, rezonszerűbb mutatványokkal szórakoztathatnám az olvasót, tehetném, amit mások, egyik ujjamból ráznám ki: aranyat sanszsirozni, bukfcencet vetni, torz grimaszokat vágni, bohócsapkát csörgetni, irni a porról, amit harapunk a pesti utcán, a borról, ami drága, mint a patika, a bokorról, amelyen a pacsirta trillázik. A külföldi hírek mily érdekesítő témákat kínálnak: női bokaverseny Angliában, a kínai elnök frakkja, merénylet Lenin ellen. Ujságírónak lenni lehet így is és úgy is. Az ördög vigye a rézönt, amikor az országnak golyó van a hasában és minden ember joggal követelheti az ujságtól, hogy ne tőzsdebizományosí iroda vagy speceráj üzlet legyen, hanem mondja ki egyenesen, bátran, férfiasan, ami milliók szívét nyomja. Aki ma alkuszik, megalkuszik, eláll vagy kiáll, a fejére huzza a paplant és átszuszogja az időt, nem méltó e pályára; aki közéleti szerepet vállal, beküldjön meg azzal, hogy a bőrét, a szívét, a becsületét, a nyugalmát, az életét viszi a vásárra. Meggyőződésre, nyílt szókimondásra, elhatározottságra, amely nem ismer egyéni érdeket, bátorságra, amely gyakran halál-megvető elszántsággá nemesül, soha ilyen életszüksége nem volt az országnak, mint a depraváció e szennyes korszakában. Nem akarom ismerni a bölcsök fölényes gesztusát, akik kitérnek a harc elől és tarkón szeretném ütni azokat, akik nem érzik a rotációs-papír és az értékpapír közötti különbséget. Boldog az, aki távol a közügyektől újságot tud csinálni, aki minden idők hullámzását megussza, aki egyéni könyvelme és személybiztonsága szerint idomítja a véleményét, mint egy dakszli, amely szolgál, morog, pacsit ad és a fogait viesoritja, aszerint, kockacukrot kap-e vagy korbácsot. Más lélek, más tradíciók, a hivatásnak más szerelme él bennem, a Bartha Miklósook, Dész Zoltánok pályája, hite és sorsa, talán végzete. Gyógyíthatatlan szenvedély, édes méreg, egyetlen naroktikum, a ma kietlen züllöttségével szemben: állni a poszton, amelyet elhagyni bűn, hitványság, árulás. Az elmúlt magyar publicisztika nem bánom epigonjaként, a hűség és az önförladozás kihunyó fáklyáját göresösen szorongatni, amíg kiégve a földre hull. Majd jön újra egy legény, aki fölkapja a sárból és magasra lengeti, amíg kigyul az örök szövétnek. En már csak így csinállok újságot, amíg marad egy plajbászom és egy árkus papírosom.

Radic, a horvát parasztlak vezére, Londonba érkezett

Megindult a horvát emigráció harca

London, augusztus 20.

(A Reggel tudósítójának távirata.) Radic váratlan megjelenése politikai körökben élénk meglepetést keltett. Radic utóélet nélkül hagyta el Jugoszláviát és rejtekházakon jutott el éjjel idején magyar területre. Budapesten egy angol diplomata segítségével haisser passert szerzett és innen Bécsen át utazott Londonba. A bécsi horvát forradalmi komité Radic politikája iránt minden fővárosban már eddig is fölkelte egyes politikai körök rokonszenvét.

Radic megérkezése Londonba azt jelenti, hogy teljes erővel megindul a horvát emigráció munkája,

amelynek végcélja, hogy Horvátországot elszakítsa Szerbiától és belőle önálló köztársaságot csináljon.

Nem tartják kizártnak, hogy Radic már Londonban megalakítja a független horvát köztársaság első kormányát, épp úgy, mint a háboru idején a csehek tették.

Ma még bizonytalan, hogy az angol kor-

mány hivatalosan milyen állásponton lesz Radic akciójával szemben, de kétségtelen, hogy titokban támogatni fogja. A bulgár forradalmárok is csöndes angol támogatásban részesültek és

Radic menekülésének körülményei azt sejtetik, hogy ez a titkos angol támogatás most sem fog hiányozni.

Egy előkelő angol politikus arra figyelmeztetett, hogy Anglia szívesen érvényesíti befolyását ezidő szerint olyan országok ügyeinél, amelyek a francia érdekkörhöz tartoznak és egyáltalában nem bányá, ha ez a befolyás Franciaország szempontjából kellemetlen. A horvát emigráció munkáját az angol protekción kívül saját anyagi eszközei is nagyon megkönnyítik. A horvát parasztpárt évek során keresztül többmillió fontnyi titkos alapot gyűjtött össze és ezt idejében külföldre vitte. Radic állítólag Genfben is el fog utazni, hogy a Népszövetség előtt panaszt emeljen a szerb kormányzat ellen.

A kisántáni övást emelt a német jóvátételek beszüntetése ellen

Belgrád, augusztus 20.

A tegnapi minisztertanács annak a helyzetnek tanulmányozásával foglalkozott, amely a legutóbbi német jegyzék következtében támadt. A jegyzék tudvalevően azt a bejelentést tartalmazza, hogy Németország kénytelen a jóvátétel címén járó dologi szolgáltatásokat fölfüggeszteni. A minisztertanácsról a következő hivatalos közleményt adták ki:

A királyi kormány továbbra is behatároltan tanulmányozza a jóvátétel kérdését és a német szállítások fölfüggesztésének ügyét. Fölfogása

szert a szállítás beszüntetése Németország részéről a nemzetközi szerződésnek tényleges megsértését jelenti, ami különösen a jugoszláv állam életbevágó érdekeit érinti. Bukarest és Athén hasonló figyelmet szentel a kérdésnek. Az a hajlandóság nyilvánul meg, hogy az érdekeltektől államok a kérdésben egységes magatartást tanúsítsanak. A kormánynak küldött német jegyzékét közölték a nársi jóváételei bizottsággal, mint a szerződés végrehajtásának ellenőrzésére illetékes szervvel és egyben övást emeltek a bizottság előtt a német szállítások beszüntetése miatt.

A munkásbiztosító pénztár létszámcsökkentése

(A Reggel tudósítójától.) Az Országos Munkásbiztosító Pénztár egyik igazgatója egészen újszerű módon hajította végre a pénztárnál a létszámcsökkentési akciót. Néhány hónappal ezelőtt fölvettek huszonnégy napidíjas elhelyezést. Ezeket a járulékos fiatal alkalmazottakat beosztották a régi tisztviselők mellé, hogy tanulják meg az ügykezelést. Amikor elszakították a teendőket, az igazgató a régi napidíjasok közül huszonnégynek hirtelen fölmondott. Kifizettek nekik egy hónapi fizetést fölmondási díjjal, aztán kitérték őket. Az elbocsátott tisztviselők közül többen már közel tíz éve voltak a pénztárnál, most kellett volna őket véglegesíteni. A kitért tisztviselők ügyvédhez fordultak, mert célzatosságot látnak elbocsátásukban, mert hiszen a napidíjasok alkalmazásával a pénztár alkalmazottainak a létszáma egyáltalán nem csökkent.

AFFINÉRIA

NEMESFÉMVÁLASZTO ÉS FELDOLGOZÓ INTÉZET RT
VI, NAGYDIÓFA-UTCA 28

Arany, ezüst vétele és eladása.

NYAKKENDŐHÁZ

Satát garámnyu nyakkendő-
ujdonosságok, férfi fehérneműk,
kalapok s. b. Uri divatárak

241 IV, Kigúó-utca 5. (Klofild-palota)
Nyakkendők viszonleárusítókknak is.

Központi iroda: Telefon 18-08 733

IV, Pivax-köz 9

Königstättler
Testvérek Rt.

Dr. Grünwald Emil banküzlete

Telefon: 192-27 617 V, Bálvány-utca 13
Postata. száma 52117 felmelet

Petőfi-émléknep

az aggteleki cseppkőbarlangban

Miskolc, augusztus 20.

(A Reggel tudósítójától.) Tegnap, augusztus 19-én ülte meg a Magyarországi Kárpátgyevület a Budapesti Gémör Kishontvármegyei Kőr Petőfi-centennáriumát, amelyet Petőfi Sándor, idősebb Andrássy Gyula gróf és Pákh Albert emlékének szentelt. Az ünnepély délután 4 órakor kezdődött. Első pontja Petőfi emléktáblájának leplezése volt. A nagy költő emlékté márványtábla örökíti meg az aggteleki barlang bejáratánál levő sziklaormon e szavakkal: Itt, az Aggteleki Barlangban járt Petőfi Sándor 1845 május 23-án Szabó Gedcon református rektor kíséretében. Az ózdi zenekar eljátszotta a Himnuszot, majd Császár Elemér egyetemi tanár a szabad ég alatt méltatta Petőfi érdemeit. Szatmáry István dr., a Petőfi Társaság tagja irredenta verseket szavalt. Este 9 órakor a rendezőség megfuvatta a trombitát és megkezdődött az ünnepély második része. Zenésző mellett az egyes küldöttségek fölso- rakoztak bányászlapásokkal ellátva. Majd megindult a vezetőség, utána a küldöttségek és a közönség hosszú sora. Este 10 órakor kürt- szó jelezte a barlangban, hogy megkezdődik az ünnepély. A cserkészcsapatok a barlang alsó részében, az ünnepély szereplői pedig felső részében helyezkedtek el a csodás cseppkőképződményektől alkotott pályában. A csodás alakulatokat tűndériessé varázsozták a barlang két oldalán fölállított színes fényszórók. Rexa Dezső, a Kisfaludy Társaság tagja vázolta Petőfi Sándor, idősebb Andrássy Gyula gróf és Pákh Albert egyéniségét. Hegyi Anna opera- énekesnő előadta „Krasznahorka büszke várát” és Krasóh Pongrácznak „Galambszivű édesanyám, Magyarország” című regös énekét. Majd színjáték következett s utána újra Hegyi Anna énekelt. Végül a Szózatot énekelték el.

Megnyilt a pécsi árumintavásár

Pécsről jelentik: Vasárnap, augusztus 19-én délelőtti nyitották meg Pécsen a Zrínyi Miklós Leányiskolai Nevelőintézet épületében azt az árumintavásárt, amelyet a Baross-Szövetség pécsi fiókja rendez. A kiállítás megnyitására Pécsre érkezett Rausch Aladár, kormányfőtá- nácsos, az Országos Baross-Szövetség központ- jának einöke. Fischer Ferenc főispán nyitotta meg ünnepélyesen az árumintavásárt.

„Oda neki” nyerte a Szent István-díjat

(A Reggel tudósítójától.) Szeles, horus idő- ben, fényes, előkelő közönség jelenlétében fu- tották lo Alagon a Szent István-díjat. Nem- csak a magyar, de az osztrák arisztokrácia is nagyszámmal volt képviselve. Megjelent a ver- senyen Horthy Miklós kormányzó, József fő- herceg és családja, herceg Feseticch, gróf Berchtold volt külügyminiszter, herceg Odes- calchi és más arisztokraták. Az értékes díjért 7 telivért nyergeltek föl. A fölkanterezésnél F. Béla bácsi tetszett a legjobban és a fogadók az előrefogadásoknak megfelelően őt tették meg favoritnak. A Prince-mén azonban semmi szerepet sem játszott a versenyben, mert a dí- jat nagyon könnyen gróf Jankovich-Bésán Endre saját tenyésztésű Óreglak-ménje, Oda neki nyerte meg. A verseny lefutása után bő- ven kijutott a gratulációkból az illusztris ownernek és tenyésztőnek. A nap többi futá- mai méltán sorakoztak a főverseny köré, mert minden futamban nagy mezőnyök és érdekes küzdelmek gyönyörködtették az Alagra kirán- dult közönséget. A vasárnap sokkal gyöngébb sportot hozott. A nap főszáma, az Honvéltgyi- díj volt, amely még nem futott két évsek kö- zül a fogadásokban kevésbé támogatott Noli me tangere, Dreher Jenő sokatigérő Rascal-ménje nyerte meg. A két nap részletes eredménye:

(Vasárnap) I. futam: 1. Mamtasz (2 1/2) Schejbal, 2. Vica (3) Nagy, 3. Szélróza (2) Bicske, 2h, 2h. Tot.: 1600:1100. II. futam: 1. Csak azért (5) Sajdik, 2. Eskü- szegő (3) Haar, 3. Ametist (4) Schejbal. Fm.: Fruzi (25), Csért (6), Remazuri (9), Criquet (6), Morgó (66), Ludas (16), Maladroit (40), Mussolini (20), Dongó (5), Über Alles (5), Rywal (63), Pelcas (66), Tiri (65), Azalea (33), Vinkó (33), Koczeanti (30), 2h, 3h. Tot.: 1600:4400. (Csak azért és Remazuri), 1900, 1500, 1600. III. futam: 1. Noli me tangere (2 1/2) Esch, 2. Colworth (4) Szokolai, 3. Pusztalegény (4) Schej- bal. Fm.: Skófum (6:100). 2h, 1h. Tot.: 1600:4400. IV. fu- tam: 1. Matató (6) Schejbal, 2. Nébih (12) Martinek, 3. Corona (8) Pretzner. Fm.: Szonfűlcs (1 1/4), Timid (6), Mella (6), Bergfriele (16), Cigányleány (9), Turán (6), Dalmund (12), Nimfa (20). 2h, 2h. Tot.: 1000:3600, 3160, 5960, 2160. V. futam: 1. Jumper (1 1/4) Hofbauer, 2. To- ledó (2 1/2) Altmann, 3. Hamilton (6) Vondra. Fm.: Moneli (35), Muschiko (8), Dalaj (6), Furi (25), Elli II. (66), Gr- kan (20). 2h, 3h. Tot.: 1000:3600, 1000, 1600, 1190. VI. fu- tam: 1. Lord Newton (8) Gutai, 2. Csieseri (5), 3. All right (16) Martinek. Fm.: Blanka (4), Peggy (16), Lórant (1 1/2), Melusine (5), Konesi (12), Calypso (14), Vaskalapos (6), Pour l'Amour (14), Kereső (25), Mergő II. (33), Nyh, 2h. Tot.: 1000:3100 (Lord Newton és Melusine), 2400, 2600, 5500. — (Hétfő) I. futam: 1. Ciba (8) Szabó L. II., 2. Parisienne (12) Lapos, 3. Székelyvár (9) Pretzner. Fm.: Talán (3), Veszprém (33), Barfa (6), Finale (9), Utolsó (8), Vizi (66), Miki (14), Santolina (25), Baldur (60), Arran (6), 2h, 2h. Tot.: 1000:6000, 2100, 3700, 2700. II. futam: 1. Integritás (2 1/2) Nagy G., 2. Katja (10) Esch, 3. Embona (1 1/2) Hofbauer. Fm.: Afonya (10), Keszkenő (10), Préta (12), Gondos II. (4), Biene (10), Vera III. (6), Bele vele (8), Fejh, 2h, 1000:3600, 1500, 2600, 1900. III. futam: 1. Oda neki (4) Gutai, 2. Classicus (4) Szabó L. II., 3. Ar- gos (4) Altmann. Fm.: F. Béla bácsi (p), Baja (4), Baroda (12), Rózsás (14), 1 1/2h, 1 1/2h. Tot.: 1600:6700, 1600, 1700, 1600. IV. futam: 1. Ossijek (5) Szabó Gy., 2. Pásztorú (9) Pretzner, 3. Mamtasz (6) Schejbal. Fm.: Bamschabl (8), Ebrédy magyar (6), Starost (6), Fonoka (10), Hopatatsch (10), Athéne (6), Mikolt (4), Fejh, 1 1/2h. Tot.: 1000:4900, 2000, 1500, 1400. V. futam: 1. Esküszegő (2) Haar, 2. Lanka (5) Weckermann, 3. Mde. Mére (10). Fm.: Quodlibet (4), Rigolo (33), Little Girl (6), Mahonia (33), Picikém (6), Szivtelen (10), Ordas (4), Ilus (63), Ametist (8), Astarie (33), Bónika (66), Beau Fox (10), 2h, 1 1/2h. Tot.: 1000:3600, 2160, 2500, 3000. VI. futam: 1. El ne felejtis (3) Szabó Gy., 2. Szelvény (10) Stezak, 3. Ara II. (1 1/2) Nagy G. Fm.: Rába (9), Josma (6), Babuzi (10), Fox-Trott (6), Ferrario (6), Gyöngyi (20), Csieseri (4).

Ideal pehely vattás paplan gyapju

Legolesőbb, legjobb paplanbevásárlási forrás!
Kiselejtezzett paplanok felárán!

IDEAL PAPLANÜZEM

Főüzlet: VI, Kamermayer-utca 1. Központi városháza
Gyár: IX, Csiéi-ut 31. (Kínizsi-utca sark)

MAGYAR AGRAR- ÉS JARADÉKBANK RT. VETŐMAGOSZTÁLYA

Budapest V, Nador-utca 16 — Telefon: 72—01
Sürgőnyeim: Agrár Budapest
Vesz a legmagasabb napi áron tőhez- és lucerna-
magot és egyéb gazdasági magvakat
Mintázott ajánlatokat ker

IRODABUTOROK Pénzszekrények HIRSCH ÉS TÁRSA

Budapest V, Alkotmány-utca 19. sz.

Michelin Pneu Bárdi

641 Kossuth Lajos-u. 6.

„PYRAMIS” MAGYAR FOLDBIRTOKOSOK ÉS FOLDBÉRLŐK KERESKEDELMI RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA

BUDAPEST, VI, TEREZ-KÖRÜT 26. SZ.
Mezőgazdasági rőpostály,
gabona-, erőtakarmany- és műtrágyaosztály.
428 Telefon: 63—49, 65—50, 17—39, 153—03.

Balla Aladár nyilatkozik A Reggel-nek Gömbös Gyulával való tárgyalásáról

Nem igaz, hogy Gömbös kormányalakítása érdekében eljár
volna a jugoszláv követnél

Moson, augusztus 20.

(A Reggel kiküldött tudósítójának telefonjelentése.) A följutt „Ingvenrészvény“ ügy mellett az elmúlt hetek politikai érdekessége az a hír volt, hogy Balla Aladár ny. belügyminiszter

Milojevits Milán jugoszláv meghatalmazott miniszter, budapesti követvel beható tárgyalásokat folytatott, amelyek Gömbös Gyula kormányrajutását egyengették.

A közvélemény ezek után érthető kíváncsisággal várta ebben az érdekes és bonyolult ügyben főszerepet játszó Balla Aladár nyilatkozatát, amely eddig föltűnő módon késett. Ennek magyarázata az, hogy Balla hosszabb ideig külföldön tartózkodott, ahonnan csak tegnap érkezett haza és jelenleg, mielőtt a fővárosba visszatérne, egy moson-megyeyi birtokon vadászik. A vasutállomástól rövid kocsit vezet a kastélyhoz, amelynek pompás dolgozószobájában ott találok Balla Aladár-t. Már részletesen informálva van a róla megjelent hírekről. A szegedi kormány volt belügyminisztere a következőkben volt szíves válaszolni A Reggel kérdéseire:

— Gömbös Gyulával utoljára május havában találkoztam ama heves egypárti értekezlet után, amelyről a sajtó uniszónó azt írta, hogy Gömbös maradt fölül. Azóta nem láttam, nem beszéltem vele. Találkozásunkkor megmondottam neki, hogy helyeslem, ha támadja a Bethlen-kormányt és helyesli velem együtt mindenki, aki nemcsak a numerus clausus és hasonmásai miatt ellenzik a kormányt, hanem azért is, mert a közsabadságoktól s az általános, titkos választójogtól megfosztotta a nemzetet. És amikor beszélgetésünk során arról győződtem meg, hogy Gömbös célja a Bethlen-kormány megbuktatása, figyelmeztettem, hogy bizonyos politikai körök azzal igyekeznek ebbeli törekvésében elgáncsolni, hogy őt a nagy- és kisántant előtt mint háborús uszítót denunciólják. Nagyon nézett erre Gömbös Gyula. Felette meglepte, hogy éppen azok a gáncs és félelem nélküli hazafiak denunciólják őt a külföldnek, akik hazáért szíjjal hazaáruját kiáltanak, ha más, aki nem tartozik az ő klikkjükhöz, hazája érdekében egy idegen diplomatával vagy politikussal szóbaáll. Gömbös ekkor azt mondotta, hogy az ellene folyó aknamunka megghiusítása végett intézkedni fog.

Fölkérte ekkor kegyelmes urat valami intervencióra? — Gömbös Gyula sem ezen találkozásunk alkalmával, sem azóta, sem szóban, sem írásban

nem kért meg, hogy érdekében, illetve kormányalakítása érdekében a jugoszláv követ előtt vagy bárki előtt is szót emeljek. Ha

Gömbös ilyen misszió vállalkozására kért volna, egyenesen visszautasítottam volna.

— Mi 1920 óta annyira eltávolodtunk egymástól politikai irányelveinkben, hogy ő ilyen természetű szívességre föl sem kérhetett engem. Gömbös politikája messze esik az enyémtől, amelynek célja ma is ugyanaz, mint 25 éven át volt: a polgáraiban egyenjogú és szabad, kormányzatában alkotmányos és demokratikus, minden idegen államtól és dinasztitól független, nemzeti Magyarország megeremlése.

— Gömbös direkt fölkérése nélkül sem beszéltem kegyelmes ur az ő kormányalakítása felől a jugoszláv követvel?

Nem! Én Milojevits követtel Gömbös Gyula kormányrajutása vagy más politikai akciója felől sohasem tárgyaltam.

De hogy egy idegen diplomatával tárgyaljak, ahhoz nekem — és senkinek — különben sincs sem közvetítői, sem más jogcímre szükségem. Nagyon unom már azokat a tendenciózus híreket, amelyek Gömbös Gyulával való politikai együttműködéséről regélnek. Ezért nyomatékosan kijelentem:

amennyi sulya szavamnak külpolitikai kérdésekben lehet, azt soha, semmilyen sem használtam föl vagy fogom fölhasználni sem Gömbös, sem más reakciós politikai kormányrajutása érdekében, hanem egyedül és kizárólag árva és izoláltan álló magyar hazám javára.

— Egyébként az én külpolitikai orientációm — folytatta Balla Aladár —, az események napról-napra mindinkább igazolják. Négy év előtt közlétem ma is jelentős tényezői kerébe kérétek, hogy Belgrádba utazzak és az ország számára legalább egyik szomszédunkat barátunk megszerezni próbáljam. De változtak az idők és a hatalmon levők eltávolodtak ettől az egyedül okos és realis külpolitikai orientációtól. Hogy miért? Azért, mert nem akarnak valódi nemzeti demokráciát, mert vannak, akik még mindig a Habsburgokról álmodoznak. Már pedig

Magyarország kedvező külpolitikai elhelyezkedésének alapfeltétele a hamisítatlan demokrácia és a Habsburgokkal való teljes szakítás.

Ezt a politikát nem én találtam föl, csak folytatom, mert ez a politika Kossuth Lajos politikája.

egyedül üdvözítő fajvédő irányzatot. Ezután Döbs László berekesztette a népgyűlést,

amelyre nem jött le Budapestről sem Haller István, de még Kis Mezős sem, sőt Ulain Ferenc sem.

Haller azonban küldött egy „kimentő“ táviratot. És távirati üdvözlőket küldtek az „egrők“. Hogy kik rejtőznek e név alatt, nem tudjuk.

Es délután öt órára a népgyűlés résztvevői újra összejöttek. Ezúttal a Vigadó-vendéglő gyönyörű, impozáns parkjában, ahol művészestét rendeztek Lendvai tiszteletére.

A meghívó így szólt:

- Lendvai István nénapján, 1923. évi augusztus hó 20-án, a Vigadó kertjében rendezett Művészt műsora:
1. Híszkegy. Enékléi dr. budai Törökcs-dalárda.
 2. Megnyitó. Tartja dr. Bodó Lajos.
 3. A Törökcs-dalárda.
 4. Lenkel Lehel.
 5. Toronyi Gyula, az Operaház tagja.
 6. Lendvai István.
 7. Szaval Grill Lola.
 8. Himmusz.

Este 8 órakor társasvacsera a Vigadóban. Így ünnepelték Szent István napján Lendvai Istvánt Cegléd városában a hível, akiknek jelvénye ujabban egy rövid bot, amelynek fogantyuja egy hatalmas orru zsidó rézből vagy vasból öntött feje.

A francia választ kedden küldik el Londonba

Páris, augusztus 19.

(Havas.) Az angol jegyzékre szóló francia választ kedden küldik el Londonba.

Mivel vádolja Stromfeld Aurél ezredest az ügyészség?

(A Reggel tudósítójától.) Ismeretes, hogy ez év tavaszán a rendőrség előállította Stromfeld Aurél volt vezérkari ezredest, a proletárdiktatúra idején a vörös hadsereg volt vezérkari főnökét és rövid kihallgatás után kihirdette előtte, hogy előzetes letartóztatásba helyezi. Az állami és társadalmi rend védelmére szóló törvénybe ütköző bünteselekmények címén indult meg ellene az eljárás, átkísérték az ügyészség fogházába, majd nemrégiben vádiratot készített az ügyészség ellene.

Ez a vádirat részletesen ismerteti azt a kommunista összeesküvést, amelyet az ugyancsak letartóztatásban levő vádlottak terveztek. Az volt a céljuk, hogy a most főnálló állami és társadalmi rend teljes fölforgatásával és megsemmisítésével a kommunista uralmat visszaállítsák. Ebből a célból gyűléseket tartottak és „Emberbaráti egyesület“ címen titkos társaságot létesítettek és sejtrendszer alapján folytatták szervezkedésüket. Állandó összeköttetésben állottak a bécsi kommunistákkal, sőt érintkeztek a moszkvai III. Internacionale vezetőkkel is. Az összeesküvők közül a rendőrség tízenegyét tartóztatott le, akik közül a vezető szerepet játszó Cserepa János asztalosmester a rendőrség előtt terhelő vallomást tett Stromfeld Aurél ezredes ellen.

Ez a vallomás volt az, amelynek alapján Stromfeld ezredest a rendőrségen előállították és kiterjesztették ellene is az eljárást. Stromfeld a rendőrségi kihallgatás alkalmával mindvégig tagadta, hogy Cserepaék összeesküvéséről bármi tudomása lett volna, és tagadásával mindvégig kifartott. Amikor átkérültek az iratok a rendőrségről a vizsgálóbíróhoz, Cserepa János rögtön azzal kezdte a vallomását, hogy a rendőrségen készült kihallgatási jegyzőkönyvet elejétől végig kifogásolja, az abban foglaltak nem fűdik a valóságot és a rendőrségen azért váltott úgy, mint a jegyzőkönyvben olvasható, mert tesztelő bántalmazták. Különösen valótlannak mondotta a Stromfeld ezredesre vonatkozó részt.

Erdekes ezzel szemben az ügyészségnek állásponjtja. Eszerint Cserepa első vallomását fogadja el igaznak a vádhatóság, mert azt a többi terhelő vallomása is támogatja. Stromfeld Aurél, a magasműveltségű vezérkari ezredes, mit keresett kétélben is egy alacsonyrendű kommunista tanoktól félrevezetett asztalosmester családjánál. Ott vacsorázik náluk, holott az ilyen látogatások, mondja az ügyészség, már tulhaladják az udvariasság határát. Az ezredes tudta, hogy Cserepa kommunista és mégis benső ismeretséget tartott fenn vele. Az ügyészség véleménye szerint Stromfeld Aurélt a bosszúállás érzete vezette, amikor a kommunista párt sötétben bujkáló exponensével tárgyalt, mert a katonai bíróság felségárulás büntette miatt két évi és kilenc hónapi sulyos börtönre ítélt.

Dr. Darvas János, Stromfeld ezredes védője, terjedelmes kifogást adott be az ügyészség vádirata ellen és pontról pontra kimutatni igyekszik, hogy a vádhatóság vádirata pusztá föltévésen alapszik, már pedig bűnvádi eljárás az alapos bizonyítékok szükségesek. A vádanas Stromfeld Aurél és társainak büntügyében e hónap 31-én tartja meg a kifogások fölötti tárgyalást.

István napja Cegléden

Lendvai „beszámolót“ tartott a kerületében
Egy képviselő sem kísérté el

Cegléd, augusztus 20.

(A Reggel kiküldött tudósítójának telefonjelentése.) Szent István napjának gyönyörű verőfényében fürdik az alföldi szép magyar városka. Csupa zöld lomb, csupa illat ez a kis város, csodálatosan szép, nyilgegyenes főútja olyan, mint egy világváros nagyszerű sétánya és hatalmas parkjában pompázók a virággyák...

Boldog békeség, szeretet és derű ömlik el, a vasárnap esődjé terül a városra, az ünnep áhitata ül a lelkekben és mosolygó öröm a szívekben, hiszen itt minden olyan szép és boldogságot fakasztó. A természet bőven öntotta áldását Ceglédre, amely most lázban ég belül. Az emberek arcán öntudatos nyugalom, de a benesejűkben vad indulatok tombolnak.

Cegléd szenved. Az egyenetlenség méregporát szórták szét itt lelkiismeretlen kezek és a harag és a gyűlölet lázában vergődik most ez a szépséges magyar városka.

Piros-fehér-zöld zászló a házakon, ünnep a szívekben, Szent István napja van ma.

István napja van ma és Cegléden, Kossuth ősi városában nem az első magyar szent király emlékeit ünneplik alázatos szívvel, hanem Lendvai István ünnepli az ő nevenapját.

Népgyűlésre jött össze Cegléd két-háromezer embere és a többi hat-hétezer ezalatt otthonába zárkozva vagy az Ur templomába menekülve várta, mikor ér véget a gyűlölködés vad zivatar.

Dobos László, a ceglédi Ebredő Magyarok vezére szel először a néphez. Ezután Lendvai lép az emelvényre fekete zsakétben és beszélni kezd.

— A kormány már akkor válságos helyzetbe

került — ugymond —, amikor engem Cegléd népe az ő akarata ellenére beküldött a nemzetgyűlésbe. Másodszor pedig akkor mutalta meg győngységet, amikor a mentelmi bizottság javaslata ellenére és annak ellenére, hogy magam is kértem, kiadatásomat még mindig nem tűztette a nemzetgyűlés által napirendre.

A vasutassztrájkokról beszélt ezután Lendvai és kijelentette, hogy a Nemzeti Munkavédelem ceglédi csoportja már július 28-án fölhívást kapott Budapestről, hogy az augusztus 2-án kiltörő vasutassztrájkra álljon készen és teljesíessen akkor szolgálatot.

Az ő szerepe a vasutassztrájkban mindössze annyi volt — mondotta továbbá —, hogy a mozdonyvezetők küldöttségével együtt ment Walko miniszterhez, mert ő az egyik legnagyobb vasutas csoportot képviselő városnak a követe. Ott ezek az éhes emberek előadták kérésüket, amelyekre azonban semmi biztató feleletet nem kaptak.

Erre a küldöttséggel együtt ment vissza a többiekhez és közölték azokkal a silány eredményt.

Végül ismét leszögezte programját Lendvai-Lehner. Két pontból áll ez a program: a kormány megbuktatása és a zsidóság kiküszöbölése az ország gazdasági és szellemi pozícióból. Ezután kérte választóinak további bizalmát.

Budaváry László beszélt ezután. Nem idézünk részletet a beszédéből, amely valósággal tájéktzó volt — afölött való elkeseredésben, hogy a közélet szüntéről elsöpörte — „választóinak bizalma“. A zsidók, ez volt a mottója Budaváry beszédének és „álkeresztények“, „híthagyottak“, akik nem támogatják benne és Lendvai-Lehnerben az

HIREK

A szeker és a buza

Vonaton utazom. Mellettem beszélgetnek. A földbirtokos mondja: „bizony, kériek, a buza még mindig a legolcsóbb”. Te jószágos egy Isten, gondolom magamban, csak nem tén? És figyelem az indokolást. „Most jövök a turi vásárról,” mondja a földbirtokos, „vettem egy rozszant szekeret. Egymilliónyolcszáz ezer. Ez husz mázsa buza. Békében volt egy szeker százhusz, az hat mázsa buza volt. Hát a buza szégyenletesen olcsó, azt mondom”. És most villanyösütesként dobant mellem a jövő. Láttam a földbirtokos arcán, hogy ezt ő nem fogja tűrni, a buza nem maradhat úgy, a buzanak odáig kell fejlődni, amíg megint hat mázsa ér majd egy szekeret. Ugy, de a szeker se hagyja magát. Ő viszont husz mázsára értékelte magát és eszerint lesz hatmillió korona. És akkor megint olcsó lesz a buza és ha megint utána fejlődik a szekernek, akkor meg a szeker lesz megint megsértve és így tovább, mint a Babics Mihály végtelen porticusa, újra előlről, föl az egekig és csak azt nem értem, hogy mit csinál a földbirtokos azzal a rengeteg szekerrel, mert az egész okoskodásnak csak úgy van értelme, ha a földbirtokosnak olyan tempóban kell szekeret vásárolni, ahogy a nem földbirtokos a buzát vásárolni kénytelen. Ez a szekerkérdés nem elég világos előttem, de mindenestre mutatja a drágaság útját, amelynek céljáról az aranyparitás van márványoszlopon a haza és a nemzet ideái helyén fölírva.

*

Irországban vér folyt, hosszú, végtelen, vadállati szabadságharc azok ellen, akik a zöld sziget földjét bírták. Angol birtokosok ott a földesurak, akiknek mindegy, hogy mi történnik az ír nép kenyérével, ok bizony exportálják a termést, mert odakünn jobb árat kapnak érte. Nekik is sok szeker kell és ok amelletted idegenek, akik gyarmatosították az ír szigetet és ha rikordtermés van is, az irek mégis éhen halnak, ez az angol urak hazafias lelkiismeretét nem bírja. Hiszen idegen, hódított népről van szó. De ki hódított meg bennünket, csónkamagyarokat, hogy a tej, a tojás, a buza, a ló, a csirke, az ökör mind kimegy jobb árért külföldre? Itt, ahol most leszálltam a vonatról, ebben a faluban öt nagyvágó leselkedik a zsirra és a kettéhasított sertésállatokra. Kinek a vámszedői ok és kik azok, akik csak nekik adják a zsirt? Ebben a faluban két nagy malom és négy nagy terménykereskedő exisztál csak a termelő farmerek szemében. A többi miocoda? Hódolt nép? Herrero, kul, hindu, ir, magyar, — mindenestre valami egészen más lehet, mint azok, akik a buza és a liszt szuverén urai.

*

Hazafias ünnepély a kaszinóban. A földesur kis fia szaval: tudjátok-e mi a haza? Az a hajlék, ahol születünk. Igen, ez a haza. És a nemzet? Azok együtt, akik a hazát lakják, a születő hajlék egy családja, akik egymást szeretik, egymásért dolgoznak és az aranyparitásra való tekintet nélkül adnak egymásnak enni. Tudjátok-e, mi a haza? Talán, ha majd ez a szavaló kis fia nagyra nő, ő megint tudni fogja. Addig várjunk és semmiestre se gondolkozzunk ezen a kérdésen.

Márkus László.

— Nagy Emil igazságügyminiszter és A Reggel ügye olyan stádiumban van, hogy ma a lovacsiasság legelőmibb szabálya számunkra egyetlen köteletséget ír elő: hallgatni.

— Elázott a Szent István-napi bucsu. Egész augusztusban nem esett az eső, csak éppen most. Hajnalban még kék volt az ég, csillagok ragyogtak. Reggel még derüsen sütött a nap, a vásárosok boldog mosollyal csomagolták ki portékájukat az utcákon. Délután megkezdődött a bucsu. Végig a Vilmos császár-úton sétáltak, kis összekalkolt bódék. Délután meg sütött a nap, de ez a bucsu már akkor is olyan bánatos volt, fáradt, mint a mai élet. Nem szóltak a sipok és nem vegyült bele a vásári zajba kis utcakölykök boldog hahotájá. A vásárosok sora között komor arccal sétáltak az emberek, vásárlást kevesen vettek. Kinek van ma pénze vásárlni? Akinek pedig van, az nem vásárol az utcán. Egy nagy mézeskalácsos szív 5000 koronába kerül, pirospetytyes gumilabda ugyancsak 5000 koronába, papirtrombita 500 koronába. Az utcasarkokon daloskönyvet árulók énekelgetnek, a gyorsfényképező bódéja üres, pedig csak 600 korona egy csoportkép. Az olasz fagyaltos bánatosan lóbálja lábát kis kocsiján ülve. Nem fogy a fagyalt. Nincs, hogy kinek huzzon planétát a papagály. Csak a jövedelmétől előtt áll egy kis csoport. mert itt megtudhatja a multat, jelent és jövőt, felnőtt ember 60 koronáért, gyerek pedig negyvenért. Négy óra felé elkezd esni az eső, a bánatos bucsut még bánatosabb esős fétölba burkolja. Az árusok kifeszítik a ponyváikat, a kisbítűk pedig összecsomagolják árujukat, otthagyják a standot, odébálnak. Egy öreg vásáros fásult arccal mondja:

Már a bucsu se üzlet, tessék elhinni, csak úgy megszokásból állunk ki a placra. Az eső tovább zuhog, az emberek futva távoznak, kiürül a Vilmos császár-ut baloldala, eluszott a Lipót-városi bucsu. (k. t.)

— Kormányzóságról elítelt orvos. Emlékezzetek, hogy a mult év elején a nyugatmagyarországi ügyekkel kapcsolatban a budapesti ügyészség több fölkelővezért, köztük Héjjas Ivánt is, letartóztatott. Annak idején a lapok hosszabb tudósításban számoltak be erről az ügyről. Dr. Fischer Artur vidéki orvos, amikor olvasta az egyik újságnak erre vonatkozó közlését, többek jelenlétében így nyilatkozott: „Helyes, hogy letartóztatták Héjjas Ivánt, nagyon megérdemli, mint a többi, mert ezek mind Horthy-ribékek, valóságos Lenin-luk.” E nyilatkozata miatt kormányzósági vétség eljárás indult meg ellene és a debreceni törvényszék dr. Fischer Arturt 2 hónapi fogházra ítélte. A debreceni tábla a büntetését 2 hetes fogházra szállította le, majd a bejelöltet semmisségi panaszok folytán az ügy a Kuria elé került. A legfelsőbb bíróság a semmisségi panaszok elutasításával a tábla ítéletét jóváhagyta azzal az indoklással, hogy a vádlott olyan ember, akinek egyéni értéke teljességéhez hozzájárul az, hogy büntetlen előéletű legyen, tehát a büntetlen előéletet enyhítő körülményül nem tekintheti. Ellenkezésképp súlyosító körülmény a vádlott terhére az, hogy mint nagyobb műveltségű embertől a társadalmi béke ápolása és az állami és társadalmi rend védelme volna elvárható, tehát az állam fejevel kapcsolatosan használt durva felakadása súlyosabb beszámíltás alá esik.

— A Newyork Trust alelnöke Budapesten. E napokban A Reggel értesülése szerint fővárosunkban időzött Mr. W. Murnay, a Newyork Trust Co. nagy tekintélyes alelnöke. Murnay intézete tudvalevően a legszorosabb viszonyban van Morgannal, az ő affiliációja. A Newyork Trust Co. alelnöke nagy elragadtatással nyilatkozott Magyarországról és néhány napi itt időzése alatt látogatást tett gróf Bethlen István miniszterelnöknél, Kállay Tibor pénzügyminiszternél, Tabakovich Dusánnál, a Devizaközpont igazgatójánál, Krausz Simonnal és Weisz Fülöpnél.

— Rablási kísérlet egy tőzsebizományos ellen. 1922. év szeptemberében Rovenszky Gyula volt újpesti városi jegyző és Waldingbrett Rezső géplakatos könnyű szerrel pénzhez akartak jutni. Kiszélték, hogy a tőzse körül valutaüzletekkel foglalkozó emberek valamelyikét el fogják esalni egy olyan helyre, ahol az előre lesbe állított társuk segítségével elrabolják pénzt. Beavatták tervükbe Fodor Dávid nevű géplakatos is, akinek közreműködéséért 50.000 koronát ígértek. Waldingbrett az Unio-kávéház előtt megszólította Gál Károly tőzsebizományost és azzal az ürüggyel, hogy 100.000 leit vehet tőle, elcsalta őt a Howvéd-utca 8. számú házába, ahol a kapu alatt Fodor egy vasbottal fejberváta. Gál azonban nem sérült meg súlyosan és kiabálására a járőrök az egész társaságot elfogták. A büntető törvényszék Fodort 8 évi, Waldingbrettet 10 évi és Rovenszkyt 7 évi fogházra ítélte. A tábla a védő elterjesztésére elrendelte Rovenszky elmeállapotának megvizsgálását, mert a védő kimutatta, hogy Rovenszky hosszabb időt töltött már egy elmeügyintézetben.

— A franciák elrekviráltak egy fogházat. Berlinből jelentik: A francia hatóságok utasították a Kaiserdrei-i fogház német igazgatóját, hogy az ott tartóztatott foglyokat haladéktalanul távolítsa el és az épületet adja át a franciáknak. Ez a rendelkezés azt mutatja, hogy a franciák már az összes fogházakat megöltötték és most kénytelenek újabb letartóztatási intézkedésekről gondoskodni. Egyidejűen több helységről megkezdtek a német bányászok kiutasítását, ugyanúgy, ahogy régebben 24 órás terminussal a német vasutasokat kényszerítették, hogy elhagyják a megszállott területet.

— Mennyit ér a szovjetrubel? Berlinből írja A Reggel levelezője: A pétervári börze (mert már tőzse is van Szovjetországban!) e hónap 10-én közzétette a szabad kereskedelemben előforduló devizaárfolyamokat. Eszerint 1 angol font 127 millió szovjetrubel, a dollár 271 millió, 1 svájci frank 35 millió szovjetrubel. Egy millió márkáért 95 millió szovjetrubelt fizetnek.

— Huszonegyes. A detektívek egy kis jözsé-városi vendéglőben tettenérték egy négytagú társaságot, amely huszonegyest játszott, a játékosok közül azonban hárman megugrottak s otthagyták a bankban levő 300 korona készpénzt. A negyedik, Simon Gusztáv, ottmaradt, aki ellen tiltott szerencsejáték címen megindították az eljárást. Az ügyet szombaton tárgyalta dr. Jakab büntetőjársbíró, aki előtt Simon azzal védekezett, hogy azt hitte, hogy pénzével azt tehet, amit akar és ha a gazdag embereknek szabad kártyázni, hát neki is szabad. A bíró Simont 1000 korona pénzbüntetésre ítélte.

— Véres községi választások Mitrovicában. Grából táviratozzák: A „Tagespost” jelenti Belgrádból: Mitrovicában a tegnapi községi választásokkal kapcsolatban véres összecsúszásokra került sor a nacionalisták és a muzulmánok között. Kétórás harc keletkezett, amelyben 7 nacionalistát megöltek, 25-öt pedig súlyosan megsebesítettek. A muzulmánok részéről öt embert öltek meg.

— A vas- és lakásberendezési kiállítás. A fővárosnak nagyszerű új látványossága a Városligeti Iparcsarnokban és a Fővárosi Csarnokban megnyílt nagyszabású vas-, gép-, malomipari, elektrotechnikai és lakásberendezési kiállítás, mely az érdeklő iparágaknak nagyszerű demonstrációja s a fővárosnak nagy tömegeit vonzza. A kiállítás reggel 8-tól délután 6-ig van nyitva. Belépőjegyek a pénztárnál kaphatók.

— Rassay Károly esti lapot indít. Rassay Károly, aki az elmúlt négy év alatt a politika és közélet egyik vezérégyéniségévé küzdött föl magát, érdekes pályafutásának új stáció-jához érkezik: Szeptember közepén napilapja jelenik meg Esti Kurir címmel. Az új napilap a kora esti órákban jelenik meg és a politikája természetesen azt az irányt követi, amelyet a főszerkesztő, Rassay Károly reprezentál a nemzetgyűlésen. Az Esti Kurir felelős szerkesztője dr. Boros László kollegánk, aki kitűnő politikai cikkeivel és tudósításaival már eddig is számos tanujelét adta rátermettségiére.

NYILTTÉR

Dr. Stovicsek és Gerber cég t. üzletfeleit értesitem, hogy Dr. Stovicsek Béla urral való társasviszonyom e hó 18-ával megszűnt. A netán tudomom kívül, vagy ez időpontban tul kötött üzletelért, megállapodásaiért és ténylegességi semmiféle közösséget illetoleg felelősséget nem vállalok. Gerber Sándor, Mérieg-utca 4. sz. Telefon 139-45. Lakás: I, Pauler-utca 5

* E rovatban közölttekért sem a szerkesztőség, sem a kiadói hivatal nem vállal felelősséget.

HELINGFORS-HAPARANDA-STOCKHOLM

az év legnagyobb nemzetközi versenye

2262 km.

"HORCH"

győztes

Az összes vezető márkát, mint Minerva, Hiszpáno, Suiza, Fiat, Diatto, Buick, Cadilac, Steyr, Benz, Opel stb. megelőzve, 60 óra alatt biztosan nyerte

"MOTOR" AUTOMOBIL RT IV. KERÜLET, ESKÜ-TÉR 5

MÜBUTOR

ALAP. 1885

LAPIDES

551

ROZSA-UTCA 72 IRODABERENDEZÉS

ARANYAT, ezüstöt, briliánsot mindenkinél drágábban vesz Schwarcz ékszerezés, Múzeum-körut 21 TELEFON: JÓZSEF 103-78

Műbutor

Müller A. Géza műbutorgyáros butoráruház, Budapest VI, Csengery-utca 29 (Király-utca sarok) Telefon 190-60

Ede! gyere haza. Nyugodtan aludhatsz. Lakásunkat már rendeztük be. — DITRICHSTEIN.

József 116-55, József 126-38

Kölcsönzsákok

SCHLESINGER ÉS TÁRSA

csak- és ponyvakereskedők BUDAPEST V, KALMAN-UTCA 11 Telefon: 15-28

BRILIÁNSOKAT gyöngyöket, régi-új szőlőket és kőzeteket drágábban vesz Székely Emil Király-51 Tel. József 102-35 (Teréz-tépl., szemben)

ABADIE

valódi francia szivarka-hüvely

Fővárosi Cirkusz Minden este a fényes VÁROSLIGET augusztusi műsor! Katic Sandvina a világ legerősebb asszonya és több attrakció TELEFONSZÁM 53-55

Darvas Lili nem jön föbbé vissza Amerikából

November 3-án indul Newyorkba, de előbb harmincszor eljátsza „A vörös malom” fő női szerepét

Mit ígért Beöthy László Darvas Lilinek, ha nem megy Ki Amerikába?

Szófogadó, illedelmes, jó kisfiú leszek! Sohasem fogok többé rosszkedni, fölöttökre függetlenül mutatni, gojombászokdni, nehogy a Nyolcecoresz újság szerkesztő bácsija újra megintsen engem. Bojzasztó volna, ha a szígoju szerkesztő bácsik megegyszer szabad folyást engednének mojláls fölháborodásuknak. Most is, hogy a 8-Coresz, amelynek véleménye különösen erkölcsi kérdésekben mázsás sullyal esik a sájba, fölemelte tiltakozó szavát A Reggel ellen, egész nap és egész éjjel sijtam. Nagyön hajagszik a Nyocojesz ránk; teheti, a magas kojmány, illetve a magyar állam fizetyi. Ha már azonban a coreszujság kénytelen apojtíjozni, másra bizhatta volna A Reggel elleni fölháborodást, mint a Jardin de Paris házi-szerzőjére. Tyukketrecet igazgatni és az erkeszes nevében nyikorogni, csipkés bugyira a bíró talárlját huzni, ez a bizarr kép arra készte, hogy rövid, de határozott kuss-sal feleljek. Szerzőnk a fogát csikorgatja a méregtől, mert A Reggel hallgat s a közlemény írója nem keres alkalmat rá, hogy a nyilvánosság előtt tisztázza ezt a kínos ügyet. Honnan is tudhatná a szerencsétlen, hogy lovgagias ügyben az ember befogja a száját és ki nem nyitja, ha megfeszül is belé, még ha maga a Coreszujság követeli is, hogy beszéljen. Az arany középut újságja (ami annyit jelent, hogy a középuton keresi az aranyat) nyugodt lehet, a magyar sajtót nem az én vezéreikem diszkreditálják, hanem egyéb „kínos ügyek”, amelyekről már azért sem szólok, mert o néhány tiszteletteljes serral a Nyolceorai újsággal elintéztem a dolgom. Még hátra van a Magyarorsá. E hazafias, keresztény újság egyik szerkesztője (nem Miklós István dr.) azon kevesek közé tartozik, akiknek kézirátát a Nemzeti Múzeumban őrzik. Fiatalon, még a negyvenen innen, nagy díesőség ez magyar tollforgató számára! A szerkesztő autogramjait a Múzeum bolsevik érelyetárában őrzik. A Munka című tanácsorkmány-fölvivatalos segédszerkesztője is volt, mig én, mint egyszerű ellenforradalmár müködtem. Cikkeli: Miért nem ragaszzkodunk a törvényt ítérltáshoz? Ne zavarjuk a forradalmi törvényseket! stb. kumbélista körökben reményeket keltettek az ügyes és esinos fiatalember jövöje iránt. Oroszlánkörmeit én is tapasztaltam, mert „A Munka” az összes lapok számára rólam is kiadott néhány közleményt, amelyben „példátlarul vakmerő és galád” ellenforradalmi tevékenységemről esik szó, kocsimosók és népbiztosok hangján. Hát én mély hódolattal arra kérem a nagyságos szerkesztő urat, ha már a forradalmi törvénysekek müködésének megzavarása ellen is oly őszinte fölháborodással tiltakozott, ugy ne zavarja A Reggel ügyét sem, amelynek elintézése köztudomás szerint bíróság föladata lesz. Még a Népek? Sajnos, ifjuságomat a brit szigetén töltöttem és az illembelyek angol kulturájának emléke megakadályoz abban, hogy ezzel az újsággal azt tegyem, amit megérdemel.

Gálans betörő a Magyar Házbán. Vasárnap este betért a Magyar Házbá egy csapzóthaju, csokornyakkendős fiatalember. Szerényen feketét rendelt, majd észrevétlenül kísélt a konyha felé. A záróra után, amikor a házbán már vendégek nem tartózkodtak, az egyik pincér a konyha mellett irodahelyiség előtt sötét alakot látott ödöngeni. Figyelmeztette a szolgálatot teljesítő detektívot, aki fölismerte az idegent és rászólt: „Mí az, Mihály, mit keresel te itten? Mihály tiltakozott az ismeretség ellen, megmozdításakor azonban előkerült zsebéből az ékkules és egy nagy csomó összemarokolt bankjegy. A betörő erre beismerte, hogy a bankjegyeket az iroda páncélszekrényéből vette ki. A tettes, Kramer Mihály rovoitmultu betörő, elmondotta a rendőrségen, hogy mulatni akart egy láncosnővel és meg akarta mindjárt megszerezni a költségeket is.

Elfogták az aacheni vasúti merénylőt egyik tettesét. Brüsszelből táviratozzák: Annak a szervezethek, amely Aachenben merénylötet követett el, egyik tagját, Mengon német mérnököt letartóztatták. Mengon bevallotta, hogy egy egyesülethez tartozik, amelynek feje Németországban tartózkodik és amely több vasúti merénylötet követett el.

A títkok háza — mindkét rész együtt egy előadásban — az Urániában 5, 7/8 és 10.10 órakor.

ARION angol fogkrém ápol, üdít, illatosít.

Jaguár kaesuk cipősarok rugalmas, tartós és olcsó. Ugyeljen a Jaguár védjegyre.

LAKÁSCSERE
Teréz-köruton, Oktogon mellett modern új bérpalotában 5 nagyszoba, hall és minden mellékhelyiségekben álló IV. emeleti (lift, központi fűtés) modern lakásomat elcserelemlém belterületen legfeljebb II. emeleti modern 4 szobás lakással. Irásbeli ajánlatokat „November 1” jellegre Blockner J. hirtetőjébe, Semmelweis-utca 4 kérek.

Bráza
szőrszőcsesz-szappan pompás illatu, habzó, kellemes!

(A Reggel munkatársától.) Egy langyos hír jelent meg néhány nappal ezelőtt a lapokban arról, hogy Darvas Lili, a Magyar Színház heroinájja, akinek üstölkösszerű pályafutásáról a külföld is tudomást szerzett, néhány hetli szabadságra megy a Magyar Színházról és ezalatt az idő alatt eljátsza Newyorkban, Reinhard rendezésében, a „Mirakel” című misztérium női főszerepét, ugyanazt a szerepet, amelyet annak idején a bécsi előadásban, a Rotundében, Pedik Sári játszott. Ez a hír, ebben a formában, a legtölvoltabból sem földi a rideg valóságot, mintán, A Reggel értesítése szerint, Darvas Lilinek tekintet nélkül arra, hogy tud-e angolul vagy sem, három nagy amerikai színházi ügynökiség is tett fényes ajánlatot, hogy a fiatal művésznő minden költségtét földzi mindaddig, amíg angolul annyira meg nem tanul, hogy valamely angolnyelvi színházban fölléphetessen.

A helyzet ezide szerint az, hogy Darvas Lili bajorországi üdülése alatt Reinhard meghívására megjelent a nagy német rendező Leopoldskroni rezidenciájában és ott, mintán Reinhard előbb meghallgatta, aláírta a szerződést, amely

hetli 500 dollár fizetéssel Reinhard társulatához köti. Darvas Lilinek Leopoldskronba való meghívatásának előzménye az, hogy Heltai Jenő, akinek Reinhard pánszkodott, hogy a „Mirakel” női főszerepére nem tud megfelelő színésznőt szerzeni egész Európában, Darvas Lilit ajánlotta, akinek meghívatása után Reinhardt igazolva látta azokat a reményeket, amelyeket Heltai előadása az ismeretlen magyar művésznőről benne keltettek.

A Reggel munkatársa ma délután fölkereste Darvas Lilit otthonában, aki a következőkben mondotta el neki szerződötetésének fantasztikus törtérlétét:

Tutzingban nyaraltam, Bajorországban, egy esendes, szomorú, unalmas helyen, ide menekültem az emberek elől, elsősorban önmagam elől, ugy el voltam keseredve a Magyar Színházbeli szezon utolsó néhány hete miatt, „Az orléáni szűz” előadásai miatt, amelyek szerintem sem nekem, sem a színháznak nem szereztek különösebb dícsőséget. El voltam keseredve, nyugodtan akartam élni néhány hétig, tervezgetni a jövőmről, a színházról, szerepekről. Egy nap megszólal a telefon, én aznap éppen Münchenben voltam és egy Rudolf Kommer nevű ur jelentkezik telefonon, hogy Reinhardt megbízásából szeretne velem beszélni. Amikor este Münchenből hazajöttem, anyám elmondta nekem a dolgot, nem is hittem az egészben. Öszintén szólva arra gondoltam, hogy valamelyik budapesti jóakaróm utazott keresztül Münchenen és az csinált velem rossz viccet. Másnap azonban ez a Kommer nevű ur kijött hozzánk Tutzingba s a mondókáját azal kezdte, hogy azonnal pakoljak össze s menjek vele Reinhardthoz Leopoldskronba, mert

Reinhardt velem akarja eljátszatni a „Mirakel” női főszerepét Newyorkban.

Azt hittem, előjullo az izgalomtól. Rögtön összeszapakkoltam és elindultunk az első vonattal Reinhardthoz. A hotelben kipakkoltam a ruháimat, gyorsan felöltöztem, mert este 7/8-ra szüperá voltunk híva Reinhardthoz a kastélyba. Amikor a terembe beléptem, ahol Reinhardt várt reám, 8—10 embert láttam még körülötte, akikről éreztem, hogy mind azért vannak itt, azért gyűlték össze, hogy engem lássanak és halljanak, hogy megnézzenek és megmustráljanak, mint egy lovat, amelyet kötfélek elővezetnek. Szörnyűn éreztem magam, minden vér a fejembe szállott, ezek az emberek fölálltak, körüljárkáltak, ugy megbámultak a fejem bujjától a cipőm sarkáig. A vacsoránál Reinhardt mellett ültem, felájlultan a fáradságtól és az izgalomtól, alig bírtam arra figyelni, amit Reinhardt beszélt. Vacsora után Reinhardt azt mondta, hogy másnap délben jöjjelek el és játszak neki valamit. Ere sem voltam elkészülve. Hazamentem és elhatároztam, hogy az „Egi és földi szerelem”-ből fogok neki valamit elmondani. Próbáltam magamban recitálni a szerep egyes részleteit, azonban én, aki a szerep minden betűjét már a próbákon betéve tudtam s a darabot nyolevannégyszer játszottam, a szerepek egytlenegy szavára sem emlékeztem. Leültem az ágyam szélre s keservesen elkezdtem zokogni, így ruhástól aludtam el az ágyon. Másnap reggel a fürdőszobában két vagy három mondat eszembe jutott, de akár-hogy gyötörtém is az agyvelömet, nem bírtam sehogysém a szerepre visszaemlékezni. Ilyen lelkiállapotban mentem föl délben 12 órakor a kastélyba, ahol délután 4-ig kellett várnom, amíg Reinhardt elébe kerültem. Már akkor rég megebédeltém a kastély többi vendégeivel, színészekkel, színésznőekkel, rendezőkkel, írókkal, diszlettervezőkkel, két angol herceggnővel, akik közül az egyik olyan Hatvány Lili-féle alakja a londoni társaságnak, durgadag és gyönyörű asszony, o fogja egyébként a „Mirakel”-ben a Magdolna szerepét játszani, azután fölmentem Reinhardttal a kastély emeletére, a dogozószobájába. O kért, hogy mondjam el neki németül azt, amit magyarul szavalni fogok, mire én elmondtam neki az egész

darabot, azokat a részleteket, amelyeket elő akartam adni és amelyekről még mindig ugy tudtam, hogy nem fognak eszembe jutni. Meséltem neki a darabot, mintha az én életemet mondtam volna el neki, belemelegedtem a szerepbe és a darabba, dideregtem a forróságtól, majd hirtelen egy pillanat alatt minden eszembe jutott, fölálltam és elmondtam neki a negyedik fölvonásból az imát, az első szavakat egész halkán, fojtott hangon, a végét pedig már szinte ordítva és zokogva, esoroglak a könnyek a szememből. Mikor befejeztem, ránéztem Reinhardtira.

Reinhardt sírt. Föállott és ezt mondotta nekem: — Fríütlie, Sie sind das stärkste Bühnentalent, das ich je gesehen habe! — Másnap aláírtam a szerződésemet. — Hogy itthon mi történt? Kedvesek voltak hozzám valamennyien, mindegyik ugy beszélt hozzám, mintha az apám lenne és mindegyik lebeszélte Amerikáról. Hogy csalódni fogok és keservesen meg fogom bánni. Huszonegy éves vagyok most, mások ilyenkor végzik az Akadémiát, mit veszhetnek én hát azzal, hogy kimegyek? Látni fogok néhány nagy hotelt, színházakat és részveszek egy amerikai premiéren. Beöthy kijelentette, hogy bármilyen anyagi ádozalra hajlandó, csak maradjak itthon. Kimegyek. Nem világot hódítani és nem diadalszekéren, szépen csöndesen, elsőosztályu hajójeggyel. Ha nem sikerül, ugyanazzal a hajójeggyel vissza is jöhetek... — Hát vissza jön? — kérdem. — Vissza, — mondja tétován. Majd gyorsan hadarva, villogó szemekkel hozzátészli: — Ma este jön be az öltözömbe a Miller pesti megbízottja, aki szerződést kínál a „Mirakel” utánra. Minden költséget födőzni akarják addig, amíg angolul megtanulok és azonkívül 100 dollár zsebpenzt egy hétre... — Elfogadja? — Még nem tudom, — mondja tétován és mosolyogva. — Föőbb mindenesetre eljátszom „A vörös malom” női főszerepét... Darvas Lilit, ha egyszer kiment, nem látjuk többet Budapestén, safojljebb — vendégszerpeletni. Egyed Zoltán.

BRILLIÁNS ÉKSZER BEVÁLTÁS
IV. VÁRMEGYE-Ú. 7.
PÉNZTÁRI ÓRÁK 9-5
A szakértői becsélással megállapított érték levonás nélkül azonnal folyósíttatik (A Vármegye-utca a Semmelweis-utcnak első mellékutcaja)

Az exótaplac kinövéseiröl
sorozatos ismertetést közöl szerdán: a Magyar Pénzügy szombaton: a Magyar Kereskedők Lapja kapható minden újságvavillonban. Kiadóhivatal: V. kerület, Sas-utca 13. szám.

Aranyat, ezüstöt, Brilljánst, rászégekét, gyöngyöket teljes értékben vesz és elad
Schmeiser Benő
IV. Károly király-ut 28, Közponlt Városház, főkapu m.

SODRONYFONATOS ÁGYBETÉTEK
összehajtható eseléd- és tábori ágyak sodronymatracsal, legjobb kivitelben és legolcsóbban
HAIDEKKER SÁNDOR
sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyárában
Budapest VIII, ÖNÖI-ut 48.

UJ RÁBA
személy- és teherautók
REIMAN
Gizolla-tér 3. szám
Telefon: 141-03 és 148-71

Tenisz és egyéb sportcikkék
Különleges kivitelű gumitápu utcai cipők
Tenisz-, futball- és turistacipők
legjutányosabban Plokt és Haas-nál, VI. Andrassy-ut 19

— Szent István király. Ez az európai Magyarország születése napja. Ezen a napon minden politikai lelkiismeretében kis mécsesnek kellene égni, hogy sötétbe vesztett régi igazságok meg-látszódjanak. Ilyenkor a politikus arra gondoljon, hogy visszatérünk volna a hunok és avarak útján, ha István király nem jön Európa népei közé, egyenlőnek teremteni a nyakas, bódító, féktelen nemzetet, igát verni széthúzó nyakukra, államot építeni a pusztá lovasainak, olyat, hogy Európa fölismerje benne a maga hasonlóját, olyat, amelyben munka kezdődhet, Európa minden népének munkájához hasonló. Ilyenkor arra kell gondolni a politikusnak, hogy megint kifelé taszigálnak Európából, megint vitás ítélletünk jogosságára, megint országot kell alapítani a pusztaság fölött, Európa közösségébe kell visszavezetni e kiesett, kibűrt régi népet. Szent István napján arra kell gondolni minden politikusnak, hogy nem az a kérdés előbbvaló, vajjon Gömbös vagy Bethlen kormányában lesz-e földmivelésügyi miniszter Nagyatádi, hanem az, hogy lesz-e vajjon Magyarország, ami csak úgy lehet, ha Szent István élő emléke ünnepet gyújt a politikusok lelkiismeretének sötét hétköznapjaiban...

— Börtönre ítélek egy veréssel való detektívet. Letartóztatása kerülvő büntözőnk gyakorta előfordult, hogy amidőn a rendőrségről a vizsgálóbíró elé kerülnek, vissza-vonják vállomásukat, amit a rendőrség előtt aláírtak és ezt azzal indokolják, hogy a detektívek ültegeléssel és egyéb testi sanyargatásokkal csikartak ki tőlük olyan beismerő vallomást, amely a valósággal ellentétes. Sokszor hangzik el a szoros vizsgálóbírák szobáiban olyan kijelentés: aláírtam volna a halálos ítéletemet is, nemcsak ezt a vallomást, csak hogy a detektívet kizárásról megszabaduljak. Ilyenfajta ügy került most a Kuria elé. Ennek a bűnpörnek Szabó Kálmán, a gyulai államrendőrséghez beosztott detektív a vádlottja. A tényállás szerint egy orosz hadifogoly került annak idején lopás büntetnének gyaruja alatt Szabó Kálmán kezébe. Az íttas fogoly semmiképen sem akart beismerő vallomást tenni, amire a detektív úgy elverte, hogy a fogoly nyomban kijönandott. Aztán a fogolyt szünet kienedte a fogságból, aztán megint behozatta. Beismerő vallomást kívánt tőle és megígérte, hogy akkor nyomban kieneddi. A fogoly így sem állt kötélnek, amire a detektív két napon át fogva tartotta és ezidő alatt ismét könyörtelenül ültette-verte, úgy hogy az orosz fogolyt körháza kellett szállítani. A detektívet a gyulai törvényszék két hónapi fogságra ítélte el, a szegedi tábla azonban leszállította a büntetését 2000 koronára pénzbüntetésre, mert a vádlott bűncselekményét csak vétségnek minősítette. A Kuria a főügyészség sommiségi panaszának helyét adott és a detektív cselekményét hivatali hatalommal való visszaélés büntetésének nyilvánította és megcsökkentve az alsóbíróságok ítéletét, a detektívet két hónapi börtönre ítélte el. Súlyos körülménynek vette a Kuria a vádlott terhére azt, hogy idegen hadifoglyot vert meg, holott a hadifoglyokkal való emberies bánásmód nemzetközi kötelesség, amelyet Magyarország mindig példás lelkiismeretességgel teljesített.

— Tajfun. Honkongból táviratozzák: A tajfun egy teljes órában át pusztított. A forgószél több hajót a partnak vetett és összetört. A legénység részben vagy teljesen elveszett. Az okozott kár és az áldozatok száma még ismeretlen.

— Ujhelyi Nándor regényeit elkobozták. A budapesti büntetőtörvényszék, mint sajtóbíró, tavaly ítélt meg Ujhelyi Nándor fölött, akit az ügyészség „Egy férfi vallomása” című regénye miatt sajtó útján elkoboztatott szemérem elleni vétség címén pörbe fogott. Az ügyészség azóta ugyanilyen bűncselekmény címen több eljárást indított Ujhelyi Nándor ellen egyéb írásai miatt. E büntető eljáráskor Ujhelyi Nándor ügyészség lefoglaltatta Ujhelyinek „Mire egy leányból asszony lesz”, „Nők ura”, „A szerelem forradalmára” című könyveit is, mert valamennyinek tartalmában szemérem elleni sajtóvétséget lát. Az ügyészségen már elkészítették Ujhelyi Nándor ellen a vádiratokat és az egyik ügyben a büntetőtörvényszék vádta-nácsa kedden hoz határozatot.

— Magyar Tőzsdeklub a Renaissance éttermében. A budapesti tőzsde tagjai szükségét érezték annak, hogy a tőzsdei élet izgalmas órái után találkozhassanak valahol, ahol társadalmi igényüket is kielégíthetik. Az igazgatóság e célból már régebben kibérelte a Dunaparton levő Deli étterem helyiségeit, amelyek azonban hamarosan elégtelennek bizonyultak. Az igazgatóság úgy határozott, hogy itt éttermet rendez be mölten tőzsdeklub részére, klubhelyiségül pedig az erre kibérelte a Renaissance-étterem souterrain-t, a fél- és első emeleti helyiségeit. Az új klub exkluzív jellegű lesz és egyelőre csak ötszáz tagot vesznek fel. Először a Paupera Percenét jelölték. Minthogy a kibérelt helyiség teljesen klubszerű és különösebb atalaktásokra nincs szükség, a klubot szeptember közepén megnyitják.

— Prágai nemzetközi vásár szept. 2–9-ig. Igazolványok (33% vasúti engedm., kedvezményes vizum) Tanzer Miksa, VII, Akácfa-utca 50., által.

— A titkok háza — az Uránia megnyitó műsora — igen nagy sikert aratott a szombati bemutatón. A film mindkét részét egy előadás keretében mutatja be az Uránia 5, 8 és 10.10 órákor.

TENNISZ-RACKETEK,
LABDÁK,
CIPŐK, Tel. 32-20.
ANGOL, NÉMET ÉS MAGYAR GYÁRTMÁNYOK
KERTÉSZ ÚJ. Andrásy-ut 30, Párisi Nagy Áruházal szemben

Gömbös Gyula interpellációra készül a miniszterelnökség sajtóosztálya ellen

Viharos napok várhatók a nemzetgyűlésen

Rassay Károly

(A Reggel tudósítójától.) A helpolitikai helyzetet Bethlen István gróf miniszterelnök elutasításával látszólag nyugvópontba hozták. Látszólag azonban ez a nyugalom azért, mert értesülésünk szerint a miniszterelnök távollétét ellenfelei arra fogják fölhasználni, hogy a nemzetgyűlésen és a társadalomban a legszélsőbb agitációt fejtsék ki a kormány megbuktatására és már a szerdai interpellációs napon vehemens erővel akar fölvenni a fajvédők tábora. Legelőször is a miniszterelnökség sajtóosztálya ellen a jobbszélső sajtóban megindított támadásokat akarják interpellációval folytatni,

amelyet valószínűleg maga Gömbös Gyula fog elmondani.

Ebben az interpellációban kérdőre akarják vonni a kormányt a miniszterelnökség sajtóosztályának ama ténykedése miatt, hogy a vidéki lapokban Gömbös Gyulát és társait súlyosan sértő cikkeket helyeztetett el. A fajvédők Angyán Béla dr. sajtófőnök azonnal való távozását követelik. Ez azonban csak óhaj marad.

Nem valószínű, hogy a kormány, különösen Bethlen István gróf távollétében Daruváry Géza dr. helyettes miniszterelnök, csak a legesekélyebb mértékben is reagálna a fajvédők ostromára.

A másik ügy, amellyel kapcsolatban Gömbösék Friedrich Istvánval és Hallerékkal egyesülten a kormány ellen újabb nekirohant terveznek.

az ugynevezett „előzékenységi részvények ügye”.

A Gömbös-Friedrich-Ulain-csoport most már állítólag el van tökélve arra, hogy a parlament előtt följárja mindazoknak a képviselőknek a nevét, akik ilyen előzékenységi részvényt elfogadtak a bankoktól. E kérdés tárgyalása újabb parlamenti botránnyat provokálhat. A demokráta ellenzők részéről a leghatározottabban botránghajhászo eljárásnak minősítik a fajvédőknek azt a törekvésüket, hogy a részvényügyből újabb politikai löket kovácsoljanak. Az ellenzők egyik vezére,

a helpolitikai helyzetet a következőképpen világította meg A Reggel munkatársa előtt:

— Véleményem szerint a belső politikai helyzet alakulását most kizárólag külpolitikai viszonyaink szabják meg. A sinajai konferencia határozataival teremtett helyzet, valamint a külföldi kölcsön ügye szabhatják meg az irányt minden belpolitikai akciónak. Ezzel szemben minden más eltérpül és éppen ezért rendkívül tulzottaknak tartom a fajvédők támadó törekvéseinek beállítását. Bethlen István gróf elutasításának semmi különösebb jelentőségét nem tulajdonítok.

Azt hiszem, hogy valószínűleg valamilyen fontos külpolitikai akció tette ezt az elutasítást olyan sürgősé.

A fajvédők kis csoportjának meglátását egyáltalában nem tartom nagyjelentőségűnek. A részvényügyben már többször kifejtettem véleményemet, amely szerint ez az ügy kizárólag a bíróság elé tartozik. Parlamenti botránnyokat lehet ugyan belőle provokálni, ezek a politikai élethez azonban mélyebb nyomokat nem hagyhatnak. Különben is az a fölfogásom, hogy a fajvédők lépéseit általában tulbeesülik. Gömbös Gyula és háromnégy társa nézetem szerint nem is kezdhet most nagyobb jelentőségű politikai akciót, föltéve, hogy az egyes pártban nincsenek nagyobb számu tilkos szövetségesek. Ez utóbbi azonban nem valószínű. Eppen ezért a közeljövő politikai helyzetét én kizárólag az ország pénzügyi rekonstrukciójának, illetve a külföldi kölcsönnek kérdésétől látom csak befolyásolhatónak.

A szociáldemokrata párt szintén éles akciót akar indítani a kormány ellen, amennyiben sürgősen napirendre akarják tüzetni az index-rendszernek és a béregyeztető bizottságoknak életbeléptetését. Valószínűleg már a szerdai interpellációs napon foglalkozni fognak a szociáldemokraták ezzel a kérdéssel, amely — nines kizárva — szintén nagyobb hullámokat fog vetni. A nemzetgyűlésre tehát viharos napok várhatnak, különösen ha tekintetbe vesszük még azt is, hogy a jövő héten kezdik tárgyalni a közalkalmazottak létszámcsökkentéséről szóló törvényjavaslatot, valamint a népjóléti miniszter építkezési javaslatát, amely körül előreláthatóan nagy vita fejlődik ki. Ugyancsak a jövő héten kerül a nemzetgyűlés elé Kiss-Menyhért és Lendvai-Lékner István képviselők mentelmi ügye, amelyek körül szintén izgalmas tanácskozás várható.

— Pola Negri újra szabad. Egy newyorki anizxkártyán írják A Reggel-nek: Pola Negri, a híres movizinésznő végre „hivatalosan” kijelentette, hogy Charlie Chaplinnel való eljegyzését egyszer és mindenkorra föl bontotta. Az exotikus lengyel művésznő másnap viszont a híres amerikai William Tilden teniszbajnokkal jegyezte el magát. Fülíg pírulva közölte az amerikai újságírókkal, hogy „a kis pörge keménykalapot fölcserekte a teniszrakettel”. — Nem mondhatók többet — mondotta a diva szentesítve —, csak azt, hogy Mr. Tildent nagyon becsülöm. Kérem, ne kérdezzék többet! Azt hiszem Mr. Chaplinnek sohasem szabadna megköszönie. Chaplin nagyon kedves fru, de egy baja van: nem szeret, csak kísérletezik a szerelmmel...

— Tót védőrségeik alakulnak a választások idejére. Prágából táviratozzák: A Cseke Slova szerint egyes felvidéki községekben tót védőrségeik alakultak azzal a rendeltetéssel, hogy főképpen a közeli választások alkalmával védelmet nyújtsanak a tót néppártnak.

— Elpusztult egy régi francia kastély. Zamorából táviratozzák: A régi királyi kastély villámcsapástól lángbaborult és elpusztult.

— Óriási érdeklődés „A sátán helytartója” iránt. Napok óta játsza a Kamara a világ egyik legmonumentálisabb kalandorfilmjét, a Star-filmgyár monopol-atrakcióját. Harry Piel: „A sátán helytartója” című filmszágrer. Csupa izgalmasság a cselekmény, amelynek rohanását sokhelyütt derűs epizódok tarkítják meg, úgy hogy mindent bőven ad Harry Piel: lebilincselő érdekességet és kacagtató humor. A Kamara Harry Piel-pénztára arra kéri a érdeklődőket, hogy a rendkívüli keresletre való tekintettel helyeiket jőleleve biztosítsák.

— Csodás újszerű találmány. Egy nagyfontosságú újszerű találmány nyert szabadalmat a napokban, mely most kerül először az emberiség szolgálatába. Ez az új Yes szabadalmazott shampoo, amely már nem por, mint az eddigi shampoook, hanem csikokból áll és a szabadalmi okmány szerint kiválóbb a többi shampooénál. A haj puhítására és finomítására és erőteljesebb növéseére szolgál. Egyedülálló a maga nemében.

— Közpénztökejét a legbiztosabban a legjövendősebbben gyűmberesített heil kölcsön útján a Róth Bank, Budapest, Vilmos császár-ut 45.

— Akár eszik, akár emelkedik a korona. Gala-sarok a legolcsóbb.

— Kés és revolver. Hétfőn este a Horthy Miklós-ut egyik kocsmájában csöndesen borozgattak Kautzner János és Kollár György villamoskalauzok. Beszélgetés közben egy leány miatt összeveszttek, amire kiutasították őket a kocsmból. Az utcán folytatták a verekedést, amely végre odaig fajult, hogy Kautzner két rálott és leszurással fenyegette Kollárt. Ez revolvert vett elő zsebéből és rálott Kautznerre, aki nyomban összeesett. A golyó baltüdejet találta és igen súlyos sebet ejtett rajta. A mentők beszállították a Rókusba. Kollárt az utca járőrelői fogták el és rendőrnök adták át, aki bevitte őt a főkapitányságra, ahol őrizetbe vették.

— Elhagyta a barátja... Deák Ferenccé, 21 éves pénztárosnő, aki évfáltan él barát, ma Erzsébet-körut 36. szám alatt lakásán föbelte magát és nyomban meghalt. Bátorahagyott soraiban azt írja, hogy azért lett öngyilkos, mert elhagyta a barátja.

Hőfehér matt arcbőrüket
a divathölgyek Dr. Jutassy Zoltánál nyerik,
mely nem porog le, nem piszkít és csak mosdáskor megy le. Kapható: szaküzletekben vagy Dr. Jutassy Kosmetikai Gyógyintézetben, Kossuth Lajos-utca 4. Széküldés utánvétellel

„Fortuna” Ingatlanforgalmi Vállalat

az Országos Földbírókrendező Biróság engedélyével
Budapest VI, Teréz-körut 21. 274. Telefon: 7-26.
Nagyszámu birtokvételi és eladási megbízás. Földbírók lettek, budapesti és vidéki házak, villák és telkek közvetítése. Jól bevált lakásközvetítés, finanszírozás stb. Mindennemű ingat-lygyben szolid, gyors és kivanatra díszkötet lebonyolítás.

CLUB SZIVARKA PAPIR
EXTRA

PAPLANOKAT gyönyörű szín-
ben e héten olcsón vásárolhat SZALAI
paplankiválasztásnál, Kertész-utca 35
Átdelegozást olcsón vállal

KÖZGAZDASÁG

Elmaradt értékek törnek előre az e heti tőzsdén

— Pénzdrágaság — áruhiány —
— augusztus 20.

(A Reggel munkatársától.) Az elmúlt hét tőzsdéje mindvégig szilárd volt. Legalább is a hangulat és a közfelfogás rendületlenül a szilárdság mellett nyilatkozott meg. Mégis, ha a múlt heti tőzsdemozgalmat az e hetivel hasonlítjuk össze, azt lájuk, hogy az árfolyamok nemesek, hogy felfelé nem fejlődtek valami lényegesen, de sok helyen határozott visszaesést mutatnak. A hangulat és az árjelző-lap számai között tehát ellentmondást kell konstatálnunk, aminek azonban legott megtaláljuk magyarázatát, ha arra gondolunk, hogy a nagybancok és nagyobb bankkártyák a héten nem igen fogadtak el megbízásokat. Igaz, hogy a közönség elleppte a közép- és kisbankházak iródtait, amelyek e héten roszakadásig voltak elhalmozva munkával és megbízásokkal, de azért a tőzsde mégis érezte a zsíróval együtt járó kellemetlenségeket.

Az uralkodó hossz-hangulat okait talán nem szükséges fejtegetnünk. A korona sajnálatos romlásával talán sohasem volt

a koronamenekülés

erősebb, mint most, az árdragulás egyre tartó irányzata pedig egyre nagyobb tömegeket hajta a tőzsde felé. Jóllehet, nem pénzügyi és gazdasági szempont, mégis meg kell említenünk, hogy a termelő munka meddsége egyre nagyobb arányokat öltvén, minden rossz valutájú országban egyformán, nálunk is, folytonosan nagyobb emberhullámok törölődnek a tőzsdék felé. Ezek azok a fő-okok, amelyek tőzsdénket is egyre jobban fölpuffasztják és hiábavalóvá tesznek minden kísérletet, amely ez áradat elé technikai vagy egyéb akadályokat iparkodik gördíteni. Ilyenformán semmi meglepőt nem lehet látni vagy keresni abban, hogy a tőzsdei hetet ismét csak erősen szilárd hangulat kormányozta, aminthogy semmi meglepetés nem fog érni bennünket, ha

a jövő héten is folytatadni fog az az értékemelkedés, amelynek áramában erősen benne vagyunk.

Mégis szemügyre kell vennünk azokat a tényezőket, amelyek befolyásolják vagy befolyásolhatják az üzletet. Ami mindenképpen szembetűnő, az az államjegyforgalom negyvenkét millióval való fölszaporodása. Ez a bankjegyzaporítás az áremelkedések folyán felemelkedett tisztviselői fizetések és a szükségelt gabonavásárlások eszközülésére volt szükséges. Ilyen infláció mellett a korona esése bizonyára nem meglepő s ennél fogva nem lesz az sem, hogy

a közönség rétegeiben az eddiginél is nagyobb koronamenekülésnek voltunk és vagyunk szemtanúi.

Am, ha ez így van is, a hét utolsó napjaiban viszont a pénzszerű jelek kezdtek mutatkozni s máris olyan

pénzdrágasággal!

kell számolnunk, amely bizonyára erősen latba fog esni a tőzsde üzletmenetének további kialakulásában.

Az a véleményünk tehát, hogy minden szilárdságra hajlító irányzat mellett

a pénz drágasága s a kosztékamat fölszökése az a tényező, amely az üzletet irányítani vagy legalább is lényegesen befolyásolni fogja.

Mászóval a jövő hét nem lesz nagyon kedvező a spekulációra nézve. Ezt a szempontot erősen ellensúlyozza a másik oldalon, az üzletben ugyancsak élénken tapasztalt második tényező, az áruhiány.

As erős kezek szorosan fogják papírjaikat, mert ha nagy emelkedéseket nem várnak is, visszaesésre nem számítanak és így tőkéiket jobban befektetnek felül értékpapírokban, semmint abban a köztpénzben, amely a korona romlásában részt vesz. A helyzet tehát az, hogy

mialatt egyfelől a pénz drágulására számítanak, másfelől az áru hiánya is jelentkezik.

Az egyik épp oly erős hátsötényező, mint amelyen haussötényező a másik, úgy hogy vég-eredményben

a jövő hét a tartott tőzsdék hetének kínálkozik.

Ha már most az általános helyzetben túl az egyes érték kategóriák kilátásait akarjuk megvizsgálni, egész kétségtelennek kell tartanunk, hogy mivel bankjaink kénytelenek lesznek az

alaptőkeemelést expedienstől nyulni és mert köztudomású, hogy az ilyen irányú előkészületek már folyamatban is vannak,

a bankpapírok terén fogunk lényegesebb, főfelé fejlődő üzlettel találkozni.

E téren különösen elmaradottnak kell látnunk elsősorban az Olasz-Magyar Bankot, aztán az Olasz bankot, amely a szombati bankközi forgalomban már erős favoritnak mutatkozott. A Kereskedelmi Banknak azonban a Magyar Hitel is kedvelmei elmaradottságot tüntet föl s bizonyára közel esünk a közfelfogáshoz, ha a Magyar Hitelt a következő hét első újabb millió papírjáról jelezük. Bár az elmúlt hét átlag 60-70%-os emelkedést mutatnak a nálomértékek, mégis még mindig el vannak maradva, különösen az Első Budapesti Gözmalom, a Hungária és Transdanubia részvényei. A spekuláció tippei e hétre: a Brassói, Egisz, Lipták, Egyesült Végla, Mütrágya, Hazai fa, Spódium, Kender, Zentrarokányi, Magyar-Cseh Iparbank, Magyar Acél és Zabolai, bár egyébként mi azt hisszük, hogy az általunk vázolt általános helyzetben csak ott fog nagyobb üzlet kifejlődni, ahol az átértékelésben kifejezetten elmaradt értékpapírokról van szó.

× Szilárd az ünnepi magánforgalom. Ugy a vasárnapi, mint Szent István napján a magánforgalom nagyon szilárd volt. Főleg hétfőn élénkült meg a forgalom, amikor a bécsi tőzsdé szilárdsága ösztönzőleg hatott a budapesti piacra. Hétfőn ugyanis, míg nálunk ünnepi szünet volt, addig Bécsben tőzsdén nap volt. A bécsi tőzsdén a magyar értékek kivétel nélkül mind szilárdak voltak. Budapestet tehát a legnagyobb érdeklődés az arbitrage papírok iránt nyílta meg. A kötések szeptember 3-ikára, vagy pedig szeptember 5-ére törtek. Általában 10%-kal drágábbak a szeptember 3-iki kasszára eladott részvények. A magánforgalomban csak pénz jelentkezett, áru azonban alig. Osztrák Hitel 190 (210), Államvasút 600 (630), Magyar Hitel 675 (710), Kereskedelmi Bank 1,420,000 (1,600,000), Salgó 720,000 (800,000), Köszén 2,850,000 (3,000,000). A helyi értékek is jóval szilárdabbak voltak a magánforgalomban, mint a legutóbbi tőzsdénapon. Az utóbbi napok két favorit papírja a Georgia és a Mezőhegyesi továbbra is launha maradt. Erősen restek a Magyar Általános Takarékek részvényeit 220 (240), az Angol-Magyar Bank értékkörébe tartozó papírokat, főleg a Liptákok 60,000-rel és a Egisz 58,000-rel és az Angol-Magyar Bankot 125-130,000 koronával. Igen szilárdan fekszik az Olasz-Magyar Bank.

× Tizenhét-husz millárd új tőkét jelent a Kereskedelmi Banknak a tőkeemelése. Az elmúlt tőzsdéből egyik legnagyobb meglepetése a Kereskedelmi Bank már régóta várt, de a jelen pillanatban teljesen váratlan tőkeemelése volt. Nemesek a tőkeemelést tervező meglepetés-üzlet gyors proklamálása okozott meglepetést, hanem főleg az, hogy Magyarország második legnagyobb pénzintézete csak kétszáz millióval emeli alaptőkéjét, úgy hogy az alaptőke zaporítása után is csak nyolcszáz millió korona lesz az alaptőkéje. A kommunikáció nem számolt be a részletes feltételekről, de természetesen, hogy három régi részvényre egy új részvényt adnak. A kibocsátási arányam még teljesen kétségtelen. A bank igazgatóságának egy rész a kétszáz ezer koronás kibocsátási kurzust kíván, a másik pedig százötvenezer koronás mellett foglal állást. Végleges döntés kedde várható, mert ekkor fog visszaérkezni Cseh-Szlovákiából Weiss Fülöp, a bank elnöke. Érdekes, hogy a Kereskedelmi Banknak ez a kétszáz millió alaptőkeemelése is minimálisan tizenöt millió új tőkét, de lehet, hogy husz milliót jelent majd. Itt említhetjük meg, hogy a tőkeemelés feltételeinek megbeszélése után, e hét esütörtökén, Weiss Fülöp ismét külföldre utazik.

× A hét favoritja: az Angol-Magyar Bank. Az elmúlt napokban a közönség érdeklődése újból a bankpapírok piaca felé fordult, ahol gyakran valóságosan tomboló üzlet mellett egyetlen tőzsdénapon 50-100%-kal törtek előre a bankpapírok és e hosszban eddig föltűnően elhanyagoltan feküdt az Angol-Magyar Bank, amely, belső értékét tekintve, valóban a tőzsde egyik legelhanyagoltabb értéke. 1,300,000 részvénye van az Angol-Magyar Banknak és így az egész, a papír tőzsdéi kurzusa szerint, 135 milliórdot reprezentál. Hogy ez a szám mennyire nem értékéről, a bank immenszus vagyonának, erre az Angol-Magyar néhány nagyobb iparvállalatának fölsorolása elegendő. Így: Spódium, Lipták, Ujlaki, Drasche, Szikera, Bauxit, Egisz, Temesi szesz, Temesi sör, Véglaipari gép, Ólom, Györi textil, István tégla, Kőbányai göztéglagyár, Nagybatányi, hogy még 130 kisebb vállalatáról, üzletéről, érdekeltségéről ne is beszéljünk. A bécsi főkon (Britisch-Osterreichische), pozsonyi, temesvári föltelepeken kívül huszöt fölka van, és a el ne felejtsük a Belvárosi Takarékok és a Bankot. Az ünnepi magánforgalomban a százezer korona körül zárult Angol-Magyarra már százhuszötözezer pénz állott, de még így sem jelezte az áru. Ég szöten, bizonyos, hogy az átértékelési folyamat az Angol-Magyar Bank papírjáról a héten hatalmas elugrással kezdődik.

× „A szilárdság tovább folytatódik.” A tőzsdéi helyzetéről és a közeli napok tőzsdéi irányzatáról Kreutzer Jenő, a Hazai Bank ügyvezető igazgatója, a következőket mondta a Reggel-nek:

— A szilárdság tovább fog folytatódni, mert a koronának javulása, sajnos, nem várható és a legjobb esetben is csak a korona stabilizációjára lehet remény. Ami az általános haussöt többé-kevésbé hátráltatja: az egyrészt a pénz drágulása, másrészt pedig azok a zavarok, amelyek a girót megakadályozzák abban, hogy a tőzsde visszatérhessen a hetenkénti négynapos tőzsdéi hivatalos forgalomhoz. Általában minden a tőzsde további szilárdsága mellett szól. Elsősorban az általános drágulás, majd az a körülmény, hogy fölélegesen koromál, aki csak tetszi, értékpapírokba igyekszik elhelyezni, így kísérelve meg vagyonát a korona ingadozásának káros következményeitől mentesíteni. A közeljövő alaptőke-emelési és szilárdító hatással lesznek a tőzsdére, mert minden tőkeemelő vállalat új részvényeit olyan előnyös árfolyamon bocsátja ki, amely összhangzása hozható a várható osztalékkal.

× A Hazai Bank és vállalatai alaptőkéit emelné. A nagybancok közül az alaptőkeemelések sorát szeptemberben a Hazai Bank folytatja. Mint a Reggel értesül, a Hazai Bank és több iparvállalatának alaptőkeemelése már befejezett tény, de egyelőre még nem vihető keresztül, mert a Bank vezérigazgatója, Könyi Hugó külföldön tartózkodik. E hét végén azonban Könyi vezérigazgatót visszavárik a külföldről és akkor azonnal megkezdődnek a sorozatos tőkeemelési tárgyalások. Az iparvállalatok közül elsősorban a Pannóniasör, a Fősör és a Kühne alaptőkeemelése aktuális. A Fősört az ünnepnapok magánforgalmában is keresték, áru azonban nem jelentkezett a piacon.

× „Az ex-giró ügyleteket simán bonyolították le.” Szerdán lesz az első pénztári napja a Girón kívül kötött tőzsdéi üzeleteknek. Az ex-giró hetének lebonyolítása elé legnagyobb várakozással tekint a tőzsde egész közönsége. Különböző hírek voltak forgalomban, amelyek sok tekintetben nyugtalanítólag hatottak a tőzsdére, különösen az ex-giró ügyletek kasszanapját illetőleg. Eppen ezért a Reggel munkatársasá kérdést intézett a Giró- és Pénztárgylet vezetőségéhez, amelynek részéről Russ igazgató a következő fölvilágosításokat adta az ex-giró betéről.

— A mi értesülésünk szerint az ex-giró ügyletek simán bonyolították le. Különösen az utolsó üzleti napon óriási forgalom zajlott le, amelynek földolgozása bizony igen nagy munkát rótt az ex-giró szervezetére.

— Ami azt a kérdést illeti, hogy a Giróra nézve milyen előnyökkel jár a kivüle lezajlott tőzsdéi hét, erre nézve kijelenthetem, hogy rendkívül nagy könnyebzség volt számunkra.

amennyiben lehetővé vált, az augusztus 27-ki kasszára kötött ügyletek tökéletes lebonyolítása.

A Giró tisztviselői még így is megfeszített munkával dolgoznak és hosszú idő óta most először lesz lehetőség számunkra az, hogy Szent István napjának délutánján szabadságot engedélyezzünk a Giró tisztviselőinek. Az ex-giró első pénztári napja augusztus 22-én, értesülésünk szerint, egészen simán fog lefolyni. A második kasszanapon, szeptember 3-án, a köthött ügyletek számára óriási nagysága következtében lesznek talán bizonyos nehézségek, azonban ezek sem lesznek véleményem szerint olyan természetűek, hogy befolyásolják a tőzsde hangulatát.

— Ami azt illeti továbbá — folytatja Russ igazgató —, hogy lesz-e szükségünk a jövőben ismét ilyen ex-giró hetekre, erre nézve ma még nem igen adható válasz. Amennyiben a tőzsde forgalma olyan arányban növekednék továbbra is, mint ahogyan az utóbbi időben az Iokrol-fokra történt, nincs kizárva, hogy ismét hasonló megoldáshoz leszünk kénytelenek folyamodni. A Giró vezetősége minden esetre mindig minden lehetőséget kihasznál a munkaképességét fokozza és lehetővé teszi minden olyan reformot, amely a Giró munkakörének kiterjesztését lehetővé teszi.

Végül megjegyezte még a Giró igazgatója, hogy újabb ex-giró hétről a jövőben csakis akkor lehet szó, ha a mostani ex-giró kasszanapjain zavarok nem lesznek.

KIFOGÁSTALAN

albérfelt szobához jut szabadgálas nélkül, a megbízhatóságáról előnyösen ismert

„MEDIATOR”

Kereskedelmi Rt. révén, mely egyedül vállalát, hol nem hangzatos hirdetések, hanem lakást kap. Ma kapható: egykét szépen burtozott szoba, uraknak, hölgyeknek, házaspároknak kívánatra konyha- és fürdőszobahasználat, méltányos közvetítési díj ellenében. Félpészházal, bejárati, szobantöltés, átutazó szoba nappali vagy éjjeli használatra 3-4000 K-ért felszámolás szerint időben elfoglalható. A

„MEDIATOR”

Irodái: Nagymező-utca 5 (Andrássy-utnál). Telefon 191-78

× **A Bauxit karrierje.** A Reggel figyelmeztette hetek előtt olvasóit arra a hatalmas méretű átalakításra, amelyen a Bauxit Rt. fokozatosan keresztülvett. Jeleztük, hogy egy elsőrangú külföldi kapcsolata e héten lehetővé vált és értesülésünk szerint ma már produktív állapotba hozták a legelőnyösebb bányát.

× **A Juta és Kender.** Az elmúlt héten nagy áremelkedést ért el úgy a Juta, mint a Kender. A részvények iránt állandóan nagy az érdeklődés, a vállalatot patronizáló Magyar-Olasz Bank azonban csak az utóbbi héten kezdte el a részvényeket vásárolni. Érdekes, hogy a Kender-részvények eddig többnyire a Juta árfolyamának a fele volt, mert míg a Kendernek 15.000 darab részvénye van, addig a Juta alaptőkéje 75.000 darab részvényből áll. Teljesen elhibázott azonban az a gondolkodás, hogy a Kender-részvény a Jutának csak a felét ér, mert igaz, hogy a Jutának felszerananyi részvénye van, de viszont a Kendernek sokkal több a gyártelepe, nagyobb a belértéke.

× **Bolgákkal tárgyal a Magyar Általános Takarékpénztár.** Elsőnek számolt be a Reggel a Magyar Általános Takarékpénztár és koncernjének várható tranzakciójáról. Most újabb részleteket jelenthetünk. A Takarékpénztár belga pénzcsoporttal folytat tárgyalásokat érdekében a részvények átadásában. Lehetőségek, hogy a tárgyalások már a napokban megállapodással végződnek és akkor a MÁT közeli alaptőkezesaportjában már részt vesz az új érdeklődés. Ha pedig a tárgyalások addig nem vezetnének eredményre, úgy a MÁT újabb alaptőkefelemelést, illetőleg fölülbiztosítást fog végrehajtani egy későbbi időpontban, az új érdeklődés bevonásával. Itt említi meg, hogy a Takarékpénztár érdeklődésébe tartozó Östermelő szeptember 15-én tartja alaptőkefelemelő közgyűlését.

× **Svájciak tárgyalnak a Pesti Könyvnyomda majoritásának megszerzéséről.** A Pesti Könyvnyomda részvénye kotirozva van ugyan a tőzsdén, de kötés ezekben a részvényekben sohasem történik, mert a vállalat 640 részvénye a Falk-eszalád kezében van, amely nem akar megválni ezektől a még mindig arany békekoronát reprezentáló részvényektől. Most svájci részről érdeklődnek a Pesti Könyvnyomda iránt. Amint a Reggel értesül, egy svájci tőkecsoport darabonként 400 dollárt, vagyis több mint 12 millió magyar koronát ajánlott föl a Pesti Könyvnyomda részvényekért. A Falk-eszalád azonban csak 500 dollárért hajlandó eladni. A tárgyalások folyamatban vannak.

× **Miért ugrott ki a Mftér?** Az elmúlt tőzsdéhi legszeszenciósabb kiugrása a Magyar Folyam-részvények áremelkedése volt. A Reggel előre jelezte, hogy a részvény nagy áremelkedést fog elérni, de senki sem gondolta, hogy egy tőzsdénapon megháromszorozza régebbi kurzusát. Mint értesülünk, a nagy árugrás főoka az volt, hogy a vállalatnak sürgősen újabb tőkére volt szüksége külföldi adósságok törlesztésére és ezt a tőkeszükségletet ebből a tőzsdéből fedőzte. Itt említi meg, hogy a vállalat vezérigazgatója, dr. Domony Mórta Londonba utazott, hogy a Mftér angol érdeklődésével tárgyalásokat folytasson alaptőkezesaportjában.

× **A Nográd-Héves Kőszénbánya Rt. érdekes tranzakciója.** A Nográd-Hévesi Kőszénbánya Rt., amelynek tulajdona a Salgótarján, Kisternye, Mátramindszent és Szécsény közt fekvő különböző szénterület, a közelmúltban érdekes és jelentős tranzakciót fejezett be. Egy konzorcium, amelyben — többek között gróf Khuen-Héderváry Károly nagybirtokos, Kalmár Gusztáv, a Gyapjamosó Rt. igazgatósági tagja, a Grósz-féle Hosszúhátú Gazdaság, Farkas Richárd földbirtokos és dr. Szalai Géza, a budapesti tőzsdé tagja, vettek részt, fölismerővén a vállalat nagy gazdasági jelentőségét és a felvidéki szénterületen elfoglalt kedvező helyzetét, tárgyalásokat kezdett a részvények majoritásának megszerzése iránt, ami most sikeresen befejeződött. A részvényfölbiztosítás új kezébe kerülése folytán a vállalat újraalkította igazgatóságát, amelynek tagjai: Mikoványi Jenő kormányfőtanácsos, nemzetgyűlési képviselő (alelnök), dr. Németh Károly udvari tanácsos, a Győri Első Takarékpénztár elnöke, Farkas Richárd földbirtokos, Kalmár Gusztáv (vezérigazgató), dr. Szalai Géza értékpapír-kereskedő, Kertész Elemér, a MOVE Rt. ügyvezető igazgatója és dr. Eisler Imre ügyvéd (jogtanácsos). Az új igazgatóság már nagyrészt keresztülvitte mindazokat a beruházásokat, amelyek alkalmasak arra, hogy a Nográd-Hévesi Kőszénbánya Rt.-ot a hazai széntermelés tényezőjévé tegyék. A vállalat bányái nemcsak jobb minőségű ipari széntet, hanem mint a Szalmateres-é, 5000 kalórián fölüli szobafűtésre is alkalmas széntet termelnek. Megfelelő investíciókkal sikerült a termelőképességet annyira fokozni, hogy rövid időn belül a vállalat bányái napi 25-30 vagont termelhetnek, amelyek technikai lebonyolítását tíz és fél kilométeres bányavasut biztosítja.

× **Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatósága elhatározta,** hogy a hó 27-ikére rendkívüli közgyűlést hív össze, amelyen az intézet 600 milliónyi alaptőkéjének 800 millióra való emelését fogja javaslatba hozni. Az igazgatóság ezt elhatározásában az a köteles gondoskodás vezette, hogy saját tőkének gyarapításával megfelelően azoknak a jöközött hitelügyleteknek, amelyek a nyers- és ipari termékek állandó drágulása és az idej bi termés következtében mutakoznak. A kibocsátandó százezer darab új részvényt teljes egészében a régi részvényeseknek ajánlják föl.

× **Magyar-Amerikai Bank fölemeli alaptőkéjét** egy millióra alkant, hogy tartalékait is egy millióra növelje föl. E nagyarányú tőkeemelésre üzletelméleti és vállalatának fejlesztésén kívül az készült, hogy bőhálózatát amerikai és franciaszági érdeklőségek bekapcsolásával Newyorkra és Párisra is kiterjeszti. A tőkefelemelésnél egyre öt új részvényt adnak, darabját 750 K-ért.

A csendes és tartott bécsi tőzsdén magyar papirokat kerestek

Bécs, augusztus 20.

(A Reggel tudósítójától.) Az irányzat nyitáskor csöndes, tartózkodó volt, utóbb megszilárdult, majd zárlat felé ismét elyöngött. Főleg a magyar értékeket keresték: Magyar Hitelt, Angol-Magyar Bankot, Általános Köszentet, Megnyitó árfolyamok: Anglobank 321.000, Wiener Bankverein 215.000, Osztrák Hitel 321.000, Magyar Hitel 1.002.600, Depositenbank 94.900, Länderbank 315.000, Allamvasut 901.000, Délvasut 240.000, Délvasut elsőbbség 547.000, Siemens 1.675.000, Alpezi 761.000, Poldikohó 971.000, Rima 353.000, Skoda 1.111.000, Salgó

1.160.000, Osztrák Hofherr 140.000, Magyar Hofherr 346.000, AEG 137.900, Felten 539.9900, Wagner 340.100, Coburg 111.500.

A zárlat árfolyamai: Osztrák koronajáradék 1350, Magyar koronajáradék 5500, Osztrák aranyjáradék 21.500, Osztrák Hitel 315.000, Magyar Hitel 1.000.000, Magyar Jelzőlog 60.500, Allamvasut 900.500, Délvasut 230.100, Krupp 508.000, Rina 330.000, Coburg 108.000, Salgó 1.151.000, Magyar Általános Köszentet 4.320.000, Magyar Vasuti forgalmi 430.000, Fakereskedelmi Rt. 518.000, Egyesült Fa 80.200.

× **Közgazdasági hírek.** Most, hogy a bank-alaptőkeemelések sorát a Kereskedelmi Bank már megkezdte, csak napok kérdése, hogy a Hitelbank is fölemeli alaptőkéjét. Hogy a Kereskedelmi Bank meg tudta előzni a Hitelbankot, annak oka az, hogy — amint a Reggel jelentette már — a Hitelbank ügyvezető igazgatói, Kornfeld báró kivételével, külföldön üdülnek és így nem tárgyalhatták le az alaptőkefelemelés föltételeit. Kedden azonban Budapestre érkezik Klein Gyula, szerdán Ullmann Adolf báró és így alighanem már a jövő hét végén nyilvánosságra jutnak a Hitelbank alaptőkeemelése föltételei. A föltételekről beszélni egylőre tehát még korai, de legerősebben az a hír tartja magát, hogy a Hitelbank 2 régi részvényre 1 újat fog adni 50 és 100.000 korona közötti árfolyamon. — Elsőnek jelentette a Reggel, hogy a Lipótvárosi Takarékpénztár augusztus 30-iki közgyűlésén fogják megállapítani. — A bankalaptőkeemeléseket fogja szaporítani, hir szerint, a Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzőlogbankja is, amely már hosszú ide óta nem emelte alaptőkéjét. A bank meg fogja duplázni eddigi tőkét és egyre egy részvényt ad majd igen olcsón. — A bankételek piacán — mint ismeretes — az elmúlt héten az Ingatlanbank nagy áremelkedést ért el, 150.000 koronáról 260.000 koronára ugrott. A Reggel értesülése szerint az Ingatlanbank emelkedése nincs összefüggésben semmiféle közeli tranzakcióval, hanem kizárólag az ingatlanárak rohamos emelkedésével magyarázható. — A Magyar Általános Bank részvényein kívül még egy újabb bankrészvennyel fog szaporodni a hivatalos tőzsdéi forgalom, mert a Budapesti Bank részvényeit is be akarják vezetni a hivatalos tőzsdéi forgalomba. — A kisebb bankpapirok közül az elmúlt tőzsdéhezen a legnagyobb áremelkedést a Magyar-Cseh Iparbank részvénye érte el. A Reggel jelentette már, hogy a Csehbank nagy tranzakciók előtt áll, amelynek során a bank alaptőkét fog emelni. A részvény rohamos árfejlődését fokozza, hogy nincs darab a piacon. — A Leszámítolóbank is elvben elhatározta már az alaptőke szaporítását és egyik legutóbbi igazgatósági ülésén már a föltételekről is szó esett. Az alaptőkeemelés, hir szerint 1:1 arányban fog megközteni. — A pénteki tőzsdénapon egyik szenzációja az Első Magyar Biztosító részvényeinek kiugrása volt. A részvény pontosan egymillió koronával javította meg legutóbbi záróárfolyamát. Érdekes itt megemlíteni, hogy az árugrás, úgy látszik, csak a tőzsdé közönségét érte váratlanul. A vállalat vezérigazgatója ugyanis, aki sohasem szokott a tőzsdére följárni, ennél az ünnepélyes aktusnál kivételesen jelen volt. — A Transdanubia Egyesült Gőzmalmok Rt. augusztus 27-én rendes közgyűlést tart, amelynek napirendjén az alaptőkefelemelés is szerepel. — A Reggel jelentette már, hogy a M.A.K. érdeklődésébe tartozó Borsodi Szénbányák Rt. alaptőkét emel. Mint értesülünk, az alaptőkezesaportban a vállalat augusztus 29-én megtartandó közgyűlésén fogják kimondani. — Az utóbbi hónapokban a tőzsdére bevezetett vállalatok közül talán a lejelentősebb áremelkedést az Általános Gázoló részvénye érte el. A múlt héten ismét majdnem 100 százalékkal emelkedett a részvény. Mint értesülünk, a részvény iránti nagy érdeklődés közeli alaptőkefelemeléssel magyarázható. — A tőzsdén jegyzett iparvállalatok közül, szakértők szerint, a legnagyobb árfejlődést lehetséges előtt a Hungária Műtrágya részvénye áll. Fokozza ezt a Reggel értesülése, hogy a Hungária a közeli napokban alaptőkét emeli: 2 régi részvényre 1 újat ad 40.000 koronáért. — A Georgia alaptőkefelemelése is mind aktuálisabbá válik. A vállalat igazgatósága a patronizáló Hitelbanknak azt ajánlja, hogy az eddigi 300 millió alaptőkét 600 millióra emelje föl és a részvényeket 1:1 arányban adja ki. A nagy Georgia-hossz azonban a tőzsdén kiüldadni látszik. — A vegyipari vállalatok közül hosszú időn keresztül nagyon elhanyagolt Klotild-részvények iránt az utóbbi időben nagy az érdeklődés. A Klotild ugyanis előnyös föltételek mellett alaptőkét emel, 2 régi részvényre 1 újat ad 30 vagy 50.000 koronáért. Hir szerint a Klotild iránt, amelynek nincs fix majoritása, a Hitelbank érdeklődik. — A pénteki tőzsdén föltűnést keltett, hogy a fapiacon a

Lichtig-részvénynek milyen nagy piaca volt. Mint a Reggel értesül, a részvény vásárlására egy szindikátus alakult, amely fokozatosan fölveszi a papirokat. — Az ipari értékek egyik legelhanyagoltabb papírja a Flóra vegyipari Rt. részvénye. Az utóbbi napokban azonban a vállalatához közelálló erős kezek megkezdték a részvény vásárlását, mert a Flóra szeptemberben nagyon kedvező föltételek mellett alaptőkét emel. — A fapiac súlyosabb értékei közül a legnagyobb érdeklődés ismét a Hazai fa iránt nyilvánul meg. A Reggel részletesen beszámolt már azokról a tárgyalásokról, amelyeket Hartenstein vezérigazgató folytatott Jugoszláviában. A tárgyalások eredményesek voltak és így a Hazai fa szeptember első hetére tervezett alaptőkefelemelése már befejezett lény. — Augusztus 30-án tartja alaptőkefelemelő közgyűlését a Magyar-Német Bank érdeklőrebe tartozó Chemia vegyipari Rt., amely a nemjegyzett értékek piacának egyik kedvelt részvénye. — A keddi tőzsdén a Phöbus-részvények kiugrását tippelik. A vállalatához közelálló körök már a pénteki tőzsdén minden darabot fölvettek. — A Kereskedelmi Bankhoz tartozó Felten-részvényeket napok óta fölütnően vásárolják erős kezek. A Reggel értesülése szerint a Feltennél előnyös alaptőkefelemelés várható. — A szombati magánforgalomban lázas kereslet nyilvánult meg a Kereskedelmi Bank érdeklőrebe tartozó Egyesült Téglá- és Cementgyár részvényei iránt. A Kereskedelmi Bankhoz közelálló kezek vásárolták a részvényt arra a hirre, hogy a napokban számították ki, hogy egy Cement-részvény belértéke 550.000 korona és hogy általában a részvény a Beocsini árfolyamának a fele szokott lenni. A Beocsini most 820.000 koronáról 1.950.000 koronára ugrott, ugyanakkor a Cement árfolyama még mindig csak 200—220.000 korona. Itt említi meg, hogy a vállalat alaptőkefelemelése már elhatározott tény és a részleteket a közeli napokban nyilvánosságra hozzák. — A Magyar Mérég- és Gőpágyár szerdán tartja tőkefelemelő közgyűlését. A Reggel értesülése szerint a vállalat új részvénykibocsátása 1:1 arányban történik, darabonként 10.000 koronáért. — A Kévtel, amely a nemjegyzett piac egyik legnépszerűbb papírosa lett, 4000 K fölött ismét komoly kezek is vásárolják. A vállalat előrehaladott tárgyalásokat folytat nagyobb szöveti birtokbirték ügyében, amely, miután a főváros közvetlen közelében fekszik, jelentékeny mértékben bekapcsolódna Budapest életmozgásába. Befejezés előtt áll a Kévtel elhelyezkedése a Földhitelintézet palotájában. — Az Újpesti Betongyár közel egymilliórd befektetésével kezdte meg kerámiai szárnyának építését. Ennek elkészülte után 600 munkást foglalkoztat majd az Újpesti Betongyár. — A Kunossy-nyomda részvényei előretörésének magyarázata az, hogy idejében, olcsó áron igen nagy mennyiségű merített papírost szerettek be s most éjjel-nappali fizemben készíttik a különböző újkibocsátású részvényeket.

× **Vármegyeyi Mezőgazdasági és Iparfejlesztő Rt.** Szolnok, közgyűlése elhatározta az 5.416.477,79 K nyereségből 60— K (35%) osztalék fizetését. Elhatározott az alaptőkének 400.000.000-ra emelése oly módon, hogy a régi részvényeseknek 1:1 arányban legalább 3500 K elővételi jog biztosítatik. Az elővételi jog gyakorlásának határideje egy későbbi időpontban fog közölnöttni.

× **Fallas Iradaiml és nyomat Rt.** a hó 12-én megtartott rendkívüli közgyűlésének alaptőkefelemelési határozata alapján minden régi részvényre egy új vehető át 10.000 K-ért augusztus 18-ig bezáróan a Mobilbank (V. Hármas utca 3) pénzáránál.

× **Unió Takarékpénztár Rt.** amelynek Kispesti—Szentlőrincen takarmánygyára, malma, keverő-, vör- és hulladék földbeözgárra és fészgyára is van, — részvényeinek esélyt nyújt a tőzsdéi magánforgalomban helyezze el. A vállalat gomb- és műtrágyagyár létesítését határozta el és ezek az új gyárak az ősz folyamán kezdik meg üzemiüket. A magánforgalomban a papírok elhelyezését a Faludi Ottó és Társa cég V. Aulich-utca 5. bank- és tőzsdébizományos cég végzi.

× **Az Unió biztosító részvényeit a Luczenbacher és gróf Teleki bankháza ntján bevezetik a tőzsdére.** A múlt héten tartott közgyűlésen elhatározott nagyobb tranzakció hirre már most is élénken keresik az Unió biztosító részvényeket.

NAGY ÉS VÉRTES RT.

AMERIKAI IRODABUTOROK

BUDAPEST V. ARANY JÁNOS-UTCA 20. SZAM. TELEFON 125-34

SZÍNHÁZ MOZI

Ami az Intim Pistából kimaradt

Mondja, kedves Intim Pista,

mit tud a színházi szezon robbanásában levő szenzációjáról, „A vörös malom”-ról?

— ... „A vörös malom”-ról?
— Látom arról a két buszfekete szeméről, hogy azt sem tudja, mi fán terem „A vörös malom”. Boldogtalan analjabéta! „A vörös malom” Molnár Ferenc új darabjának a címe. Tartalma röviden az, hogy egy pokolbeli ördög föltalál egy gépezetet, amelynek segítségével a jó embert rosszat lehet csinálni. Elöl bedobják a jó embert és hátul kijön a kész gazember. Már most az ördögök elrabolnak a földről egy ilyen tisztességes fiatal embert, lehurcolják a pokolba, bedobják a gép garatjába, innét a fiatal ember bekerül a koptatóba, úgy, mint egy rendes malomban s a vörös malom a szegény tisztességes fiatal embert megöri, elrontja, rossz embert csinál belőle. A darabnak egyetlen főpónosa és előjátéka van. Az előjáték és a főpónos összesen 2 1/2 óra hosszat tart és 29 változóból áll. Molnár a főszerepeket Somlay Artúr, Darvas Lili, Gellért Lajos és Péchy Blankának szánta. A főhőst, a földi jó embert, aki a pokolban ezt a kalandos utazást csinálja, játszaná Somlay Artúr. A fő női szerepet Darvas Lili fogja játszani. Egy ördögi ésszel megkomponált női figurát, egy szimbolikus női figurát, a Nő című női figurát fogja játszani, aki a darab jeleneteiben tíz-tizenöt különböző alakban jelenik meg, mint kísértő, mint csábító, mint jó, mint gonosz, szimbolizálva a nőnek mindenféle tulajdonságát, de azért tulajdonképpen mindig ugyanaz marad. Egy nőesszenciát játszik Darvas Lili. Gellért Lajos játsza egy zsenidilis ördögnek, egy föltaláló ördögnek, egy pokoli Edisonnak a szerepét, aki az egész eszmét ki-találta és a malomot megkonstruálta. Ez a szerep hasonlít ahhoz a fogalomhoz, amit konferan-zióknak szoktunk nevezni. Egy magyarzó, egy mutogató. Lényeges szerep jut Péchy Blankának, sóságos, szelíd földi asszonynak a szerepe, aki a hős felesége. Végül Tarnai Ernő, aki Molnár mellett a darab rendezésében is segédkezik, romlott, minden gonosszágra kapható fiatal férfit játszik. „A vörös malom” tehát szimbolikus címe ennek a fantasztikus vígjátéknak, a vörös jelenti a cimben a tüzet, az ördögöket, a vért, az izzást, a rantást, az érzékiséget, a malom pedig a színpadon fölállított technikai gépet és magát a lélektani ör- lést. A darabot ezen a héten kezdik próbálni, miután Darvas Lili november elején Ameri- kába utazik és így a darabot az ő visszatéréstéig le kell majd venni a műsorról.

— Öriási, nem tudok szóhoz jutni.

— Szenzáció más nincsen. Hacsak azt nem nevezem szenzációnak, hogy a színházi világban Frankatyó néven ismert Faragó Jenő, aki mint operettszerző és miigyéb, notórius hirt és nevet szerzett, most már végérvényesen ki- kunyerálta magának Beöthy Lászlótól, hogy darabja, az „Elster Fanny” mégis menjen a Király-Színházban. Beöthy nem tudta szívét elzárni régi, hü Rosinanteja esengései elől és isten neki, fakerezt félkiáltással műsorra tette az „Elster Fanny”-t, de a publikum igényeivel számolva, összes színházaiából segédszerepeket rendelt be az operettbe; így elsősorban Kókény Lónát, aki az Unió legválságosabb óráiban elő- szőr életében lép föl operettben, hogy segítsen menteni azt, ami még menthető. Rajta kívül Rátkay, Honthy s az Unió házi pozörje, D'Arriyo játszik a darab szerepeit. A „Nap- lopó” című Drégely—Marton-operett, amely elől a helyet atyó elkunyerálta s amelyről színházi körökben szokatlanul elismerő hangon beszél- nek azok, akik a darabot ismerik, a Blaha Lujza-színházban kerül színre Somogyi Nusi- val és az operett eszéi derbycrackjével, Dénes Oszkával.

— Öriási.

— Egyébként, remélem, tudja, hogy a Blaha Lujza-színház a rendőrség akadékoskodása miatt még mindig nem nyithatta meg kapuit. Valóban tarthatatlan állapot, hogy a színházak minden szezon kezdetén egész kálváriát kell járjanak rendőrséggel, tűzoltósággal egy cső vagy lécs miatt, amelyből a meglévő mennyiség sohasem elég a nagyfejúeknek. Párisban, Lon- donban és Newyorkban udvarokba és házak közé vannak beépítve a színházak, ott biztosan kevesebb kifogásolnivalójuk van a hatóságok- nak, mint Budapesten. Legyen már egyszer

vége ennek az örökös akadékoskodásnak, hagy- ják a színházakat játszani, nem megy olyan jól nekik ebben az elromlott világban, hogy még ilyen hiábavaló becsukásokat is el tudja- nak viselni.

— Öriási.

— A Blaha nyit amivel nyit, első nagy pre- miéje azonban a „La Rosière”, magyarul „A rózsalány” című francia operett lesz, amelyet Beöthy László egyenesen Somogyi Nusi szá- mára vásárolt. A darabnak egy másik fő női szerepét a szép, tehetséges és az idei szezonban már jelentős sikereket aratott Sándor Gizi fogja játszani.

— Öriási!

— A Magyar Színháznál Molnár Ferenc dá- rabja után Fazekas Imrénének, a fiatal írógárda talentumos tagjának „Fritz” című darabját játsszák majd el, amelyet annak idején A Vig- színház fogadott el előadásra Csontos előter- jesztése alapján, akinek a darab főszerepe na- gyon tetszik. Most a darab Csontos-sal együtt a Magyarhoz kerül. A népszerű Pusi teljesen egészséges és most már egyetlen gondja, hogy minél előbb kikerüljön Amerikába...

— Öriási!

— A hűvös őszi napok változatlan erőben ta- lálják A három gráciát! A színház nem tudja, hogy mit csináljon a soronkövetkező újdonság türelmetlen szereplőivel. Tapolezay, a színház boldog direktora egyelőre a „Marinkát” állította be állandó vasárnap délutáni műsordarabnak és A Reggel kérdésre azt felelte, hogy a „Pompa- dour” próbáit szeptember 1-én is csak azért kezdi meg, hogy szép nyugodtan, de tökéletesen elkészülhesen a darabmal, amely a színház kontemplációja szerint a jövő szezon egyet- len premiéje lesz. „A három gráciá”-val és a „Pompadour”-ral ugyanis az egész szezont át sze- retnék játszani. A „Pompadour”-ban Fedákon kívül Nádor Jenő, akít a Király Színház erre a szerepre átenged a Fővárosi Operettszínház- nak, Ferenczi Károly, Ujváry és Halmai jog- nak játszani. A többi szerep még nincs ki- osztva. A díszletek és kosztümök már készen is vannak és Szabolcs Ernő most járja a külföldi színházakat, hogy a rendezés ne maradjon mö- götte „A három gráciá”-nak.

— Öriási! Pletyka?

— Egy kis művésznap még a télen rajongó szerelmének egy önfelgett pillanatában szíve fölé telovirozttatta ideálja nevének a kezdő- betűit. A napokban a kis művésznap vacsorára volt hivatalos és estélyi ruháját előadás után az öltözőben nagy sebbel-lobbal kapta magára anélkül, hogy sokat nézte volna magát a tükör- ben. Így nem vette észre azt sem, hogy az a plasatron, amellyel az áruló iniciálékát feltéke- nyen takargatni szokta kíváncsi szemek elől, leeszszott. Mikor a vendéglátó háznál az ajtón belépett, mindenki egyszerre a művésznap do- kolázására nézett. Odanézni és elájulni pillanat műve volt, miután a kezdőbetű tulajdonosa szintén a társaságban volt, de ő, borzalom, már régen egy másik hölgy társaságában. Alá- zatos szolgálója, lekváros a pojája...

* „A feleségünk”, a Renaissance-Színház legközelebbi újdonsága. Mithogy személyi okokból a Renaissance-Színház nagysikerű műsordarabja, „A trónörökös”, nem szerepelhet máden este műsoron, a színház augusztus végén új darabot mutat be, amely váltakozni fog „A trón- örökös”-sel. Félix Gandera, Párisban és Németország má- den városában nagy sikert aratott és hét év óta állandóan műsoron szereplő darabja: „Les deux Monsieur de Madame”. „A feleségünk” címen kerül színre Kosztolányi Dezső fordításában. A főszerepet Meszáros Giza játsza. Vezetőszerében mutatkozik be a színház új, sokat ígérő tagja: Várhalmi Irén, továbbá Nagy Margit és H. Szűcs Nelly. A két férfi-főszerep Harsányi Dezső és Borezy Ernő, aki a darab rendezője is.

* A Belvárosi Színházban csütörtökön és vasárnap Lernermand „Névtelenek” című drámáját adják. Titkos Lónával és Somlayval, kedden és pénteken a rég nem adott nagysikerű „Kékszakáll nyelvedik felesége” című vígjátékot játsszák Somlayval, Z. Molnárral, Iházzsal és Titkos Lónával a főszerepekben, szerdán és szombaton Mórlec Zsigmond „Sári bíró” című, nagyhatású paraszt- vígjátékát ismétlik. Bakosi Szidi vendégfőléptével.

* „A sárga kabát” minden este. A Király-Színházban minden este Lehar darjátékát, „A sárga kabát”-ot adják, az ismert kiváló szereposztásban.

* „Szépasszony kocsi” osteről-estére színre kerül a Blaha Lujza-Színházban.

CUKORBETEGEKNEK
FLORIS
CHOCOLAT
DIABETIQUE

Automobilon Olaszországban, Svájcban és Franciaországban keresztül

Irta Somogyi Nusi

Augusztus 1-én reggel 3 órakor fölébredtem, fölöltöz- tem s beszálltam az autóbába, amelynek derekára már föl voltak szíjjazva a podgyászaim. Este 6 órakor Villach- ban szálltam ki a kormánykerék mellől; ez 650 kilométer és aki automobilista, az tudja, hogy ez milyen teljesít- mény. Másnap hajnalban elindultunk Villachból s este Mestre-ben, tíz percrenyire Velencétől, a garázs városban kiszállottunk. Itt vannak a Lidón nyaraló milliárdosok autogarázsai; aki autón megy Olaszországba, itt helyezel el a kocsiját. Innét le a Lidóra. A Lidó tele van ameri- kaiakkal, két gyönyörű amerikai nő vezetett mindenben, az egyiknek volt egy esodálatos solitairje, amelyben a drágákó alatt miniatűr kis óra kettyezett. Dorothy Dalton amerikai mozikstar, sclypítve beszél. Este a Chez vous helyiségében bal parée. Nyitott helyiség, lámpa- nyok és szőkeputak között. Fürdőruhákban óriási divat. Senki sem fürdik, csak sétálnak, haneuroznak, játszanak a strandon. A fürdőruhák csincsillával és drágakövekkel díszítve, a nők kifestve, hófehérre emaillozva fényes nappal. Aki mégis fürdenek, csak selymetrikóban men- nek be a vízbe, ahogy kijöttek, rögtön levetik s aztán ugyanevezett ballerina fürdőruhát vesznek föl, különböző színű moiréselyemből készült kis táncruhák, a leg- különbözőbb színű szandálokkal. Napközben senki föl nem öltözik, ott ékezknek a strandon félig mezelenül. Leghangosabbak az amerikaiak, de ezek nem finom ameri- kaiak. A finom amerikalakkal és angolokkal Sodjéban találkoztam. Luzern, Montreux, Lausanne, Interlaken. Itt vannak a Royce-rollsok.

Sodjéban utálják az autósokat. Vannak kantonok, ahol vasárnap déltől este 7-ig el vannak zárva az országutak. Ok akarnak sétálni. Fekete makadám országutak olajjal szagtalantítva. Automobilisták mennyországba...

A genf tónál szebb nincs. Minden villa eladó. A Lago di Maggiore mellett van egy fürdőhely. Stresa, senki sem ismeri, gyönyörű. A Simpson tetején, a Simpon- Culin-Hotel terraszán 1600 méter magasságban lunch. Ké- száz autó állandóan a hotel-garázsban. Néhány órára mindenki megszáll ebben a hotelben. Egyik autó a má- sik után érkezik és indul újból tovább...

Tirol, Innsbruck — Ischl. Kärtya és tánc. Itt láttam végre szép nőket. Megismerkedtem Kartousch Lujzával. Este a Sporting-clubban rulett. Milliókban. Vissza Bé- csen keresztül. Bécsben egy ebéd két millió. A legszebb mégis minden ideháza...

* A Vígyszínház műsorát „A zsvány”, Lothar pompás vígjátéka dominálja. Pénteken „Az Ur szőllője”-t adják, vasárnap pedig a „Négy frakk” kerül színre. Az előadá- sok 8 órakor kezdődnek.

* A Magyar Színház műsora. A Magyar Színház ezen a héten a legnagyobb sikerű darabjait hozza színre. Csüt- örtökön és vasárnap „Az orléáni szűz”-et adják, Darvas Lilivel a címszerepben, kedden és pénteken Vajda Ernő „A valógeres hölgy” című vígjátéka kerül színre Darvas Lilivel, P. Forrai Rózsival, Tóth Bókával, Törzsszel, Z. Molnárral, Kabossal és Iházzsal a főszerepekben, szerdán és szombaton Beöthy László mulatságos bohóságát, a „Kovácsné”-t ismétlik.

* 76—83. „A három grácia” 76—83-ik előadása tölti be a Fővárosi Operettszínház heti műsoraát.

* „A trónörökös” csütörtökön és vasárnap, Szenes Béla vígjátéka, a „Végállomás” pedig kedd, szerda, péntek és szombaton szerepel a Renaissance-Színház műsoraán. Mind a két darab a bemutatkozó kiváló szereposztásával.

* A Blaha Lujza-Színház ezen a héten nyitlik meg. A Blaha Lujza-Színház megajátását a színház berendezése- nek technikai nehézsége miatt péntekre, augusztus 24-ére halasztotta az igazgatóság. A megnyitói előadásban a „Szép- asszony kocsi” fog szerepelni.

* 100-ik előadása küszöbén áll az Andrássy-uti Színház kivételes sikerű műsora, amelynek minden darabja: „A cirkuusz”, „Pajkos grizetiek”, „Baj van!”, „Hány óra, Zsuzsi?”, „A moly”, magánzáma és trófiaja ezen a héten is minden este színre kerül.

Grenadinok
Ruhaszövetek
Kabátvelourok
Vászonruk
Csipkék
Selymek
Bársonyok

Jutányos áron!

Klein Antal

divatárufházában

Király-utca 53

JARDIN DE PARIS

Augusztus 16-tól új műsor!

Kedden, csütör-
tökön, szombaton
záróra reggel
5 órakor!Bäcker Bäby, Mészáros
Giza, új darabokban Sályom
Janka, Virágh, Betegh.

Világhódító körutjára indul az első magyar film

Látogatás a Corvin-filmgyárban. — Amerikai filmgyár Zuglóban

(A Reggel tudósítójától.)

Eddig csak a külföldi lapok tudósításaiból olvashattunk a nagyszabású építkezésekről és esodálatos technikáju berendezésekről, amelyek — amerikai izünek is hatott — egy-egy nagyobb film elkészítéséhez szükségesek. Arról beszéltek a film szakemberei, hogy például a „Hindu sremlek“ vagy a „Caesarina“ filmóriások elkészülte hónapokig, évekig tartott és milliárdokba kerül, mert hosszas és pazar építkezésekre, speciális technikai felszerelésre volt szüksége a film rendezőjének. Szinte hihetetlenek látszottak ezek a „mondák“ és őszintén bevalljuk: nem is sokat hittünk a dologban. Azt véltük, hogy átlátszó reklámtrükk az egész história, amelyet csak azért eszelt ki ügyes reklámötlettel a filmkészítő vállalat, hogy érdeklődést keltsen filmje iránt.

1923 augusztus 18-tól megváltozott a véleményünk. Ezen a napon szemtől-szembe állottunk a filmkészítés boszorkányos technikájú műhelyével. Ezen a napon hívták meg bennünket a budapesti Corvin-filmgyár Gyarmat-utca 37 alatti gyártelepére, amelyet most készítenek el a magyar filmgyártás reneszánszára. Igen. Itt készílik el majd azt a 6—8 filmkolosszust évente, amelyeket a legkitűnőbb német szervező erővel, német alapaossággal, magyar elme fantáziájával és a magyar szivósság energiájával terveznek, írják, rajzolnak, faragnak, fűrnak, ácsolnak és alapoznak meg a Corvin-gyárban...

Meghódítjuk a filmvilágot...

— Ugy tervezzük — mondotta Barna Károly, a Corvin-gyár energikus tekintetű vezérigazgatója —, hogy a Joe May-társasággal együttesen évente 6—8 nagy attrakciót készítenek. Itt Budapesten, ezen a gyártelepen. A német tudást és szakértelmet vesszük segítőtársul. A tőkéit, a magyar koronát itt gyűjtöttük az országban; a készülő filmek pedig dollárért, frankokért és angol fontért értékesítjük. Sokért, mert mi a filmet valutajavitó eszköznek tekintjük. A főcélunk: külföld! És meg is hódítjuk a külföldet. Vállalkoztunk rá és a földadatot becsülettel el is végezzük. Itt, ezen a gyártelepen készülnék el majd azok a magyar filmek, amelyekkel világot hódítani indulunk. Most pedig kérem az urakat — szólta Barna Károly a sajtó meghívott képviselőihez —, jöjjenek velem: megmutatom Európa harmadik legnagyobb filmgyártelepét.

Az újságírók egymásra néztek: Európa harmadik filmgyára? No-no! Tulzás lehet. De — istenem! — a vezérigazgató csakis dicserheti azt, ami jóformán az ő alkotása. Azután elmosolyodtunk.

A mosoly azonban ajkunkra fagyott, mert az, amit itt, a Zugló elrejtett zugában, nekünk megmutattak, még a legcsapongóbb fantáziát is megszegyenítene.

A műterem.

Az első, amit megtekintünk, az új műterem. Tízennyolc méter magas és 34 méter széles óriási üvegpalota, közepén 6 méter széles és 3 méter mély süllyesztő, amit fölszedhető kockák borítanak. Főnt mozgatható hidak, amelyekkel oda lehet sivenken tolni, ahol a diszlet áll és ahová a megvilágítás kívánja. A műtermet 2500 ampéres forgóáram világítja meg. Egy négyszobás lakás teljes világítására 6 ampéres áram elegendő! Egmás mellett sorakozik 10 legújabb rendszerű Weinert-reflektor, négy hatalmas töltésű lencsés reflektor. Nyolcvan darab Weinert- és Júpiter-lámpa is van, amiben 240 szennár izzik. Teljesen elegendő arra, hogy egy négyemeletes házhoz világot szolgáltsa. Az amerikai higanylámpákból két darab van. A hatalmas üvegesarokban 400 parkettlap sorakozik mindjárt a széjjeltolható homlokkal előtt. Ezekkel a kockákkal a műterem négyszer befűthető. Szinte élethűségű vas- és kőszlopok, amelyeket azonban mind fúrterlapok formálnak. Szinte azt hisszük az ember, hogy valami mesterműhelyben állították elő. És nem is mondunk nagyot, mind itt készülnek ezek a magyar film mesterműhelyében.

A lovatgeremtől — a koldusvityillóig...

Künn sorra jártuk a műhelyeket, ahol a különböző diszletmunkások dolgoznak. Az asztalosműhelyben tízennyolcan serénykednek, akiknek a gyár egyórai munkájában harmincezer-

koronát fizet ki. Megtekintjük a hatalmas rak-tárhelyiséget, ahol az állandó diszleteket tartják, a ruhatárat, ami fölbecsülhetetlen vagyont képvisel. Diszes, sutyásos jelmezek, pompás dominók, angol rendőruiformisok, matrózruhák, kínai gésák selyemruhái és angol lédik mija-nái. Amit ma, ezekben a nehéz gazdasági időkben elő sem lehetne állítani. A műterem mögött ácsok, építómunkások dolgoznak, zörög a fűrész, hangzik a kopácsolás, az „Egyhuszasos leány“-hoz, amelyből „Egy dollár“ címen film készül és amelyet Jókai írt, most állítanak föl egy egész utcarészletet. Kínai, ódon utca-egyed. Kikötőre rug ki és Hamburgban most készítik hozzá a tengeri fölvételeket. A szomszédságban három modern áramfejlesztőgépre akadunk és egy óriási reflektorra, ami öt kilométerre elvilágít. Valóságos áramfejlesztő-óriások! Olyankor, ha este fölvételeket készít vele a gyár, messze sugárzik a fénye Budapest fölött. Az asztalosműhely építés alatt van, de már beköltöztek a diszletezők. Villanyerőre berendezett szalagfűrész, marógép, körfűrész, gyugalógép, fúrógép, esztergapad ontja a különféle alkatrészeket, amelyekből összerakulnak a szarkofágok, roulettasztalok, kandallók, könyvtárak és a paloták lépcsőzetei. A közelében van a kézraktár, ahol különféle anyagokat tart a gyár, szegét a műhelyeknek, szenet a műterem részére. A készletek értéke meghaladja az ötmillió koronát.

A film születése helyén.

A gyár legérdekesebb része a laboratórium, ahol a filmet kidolgozzák: előhívják, színezik. Mindjárt az első szoba a fototeren, ahol a nagyító- és kopirozógépet hozzák működésbe. Innen a perforálóterembe jutunk, itt a filmet arra készítik ki, hogy a vetítőgépek fogai között szabályosan pereghessen. Ez a filmgyártás legkényesebb módja, a nyers filmszalagon apró pontokat lyukgatnak ki, amin a filmteker forog. Három gép dolgozik itt és naponként ötezer méter tud perforálni. A következő szoba a kopirozóterem, ahol megragadta figyelmünket egy címkészítőgép. Polik laboratóriumi főnök szabadalma, ami specialitásával és praktikus rendszerével az egész világon a legköltehetőbb. Végigjártuk a mosótermet, ahol kádakban mossák a filmszalagokat. A festő- és szárítótermet, ahol motorikus bunge-erkeken a filmet megszáritják. Az utolsó terem az expedició, ragasztóterem, itt állítják a filmet össze. Az egész munka az előhívástól a ragasztásig: 25—30 percig tart. Amerikai tempó, amerikai stílus — német alapaosság — magyar elme szülte. A laboratórium mellett külön épületekben van a filmanyag. A Corvin-gyár tulajdonában levő jelenlegi készlet értékben fölbecsülhetetlen. Ezután a modern és higienikus öltözőhelyiségeket járjuk végig, mind-mind a legnagyobb meglepetéseket tartogatják a szemlélőnek.

A vezérkar.

Az egész telep olyan, mint egy nyüzsgő tábor. Száztízféle szakma embere sűrű-forog a gyár helyiségeiben. Ez a sokféle munka szét-esne és szétforgácsolódna, ha nem volna egy szerv, amelynek a kezébe minden szál összefut és amely a szükséges intézkedéseket kiadja. Ezt a célt szolgálja az igazgatóság, amelyet a gyártelepen röviden „vezérkar“-nak neveznek. A vezérkar élén Barna Károly vezérigazgató áll. Munkatársai: Engel Fülöp ügyvezető igazgató, Uwe Jens Krafft főrendező, Báthori Béla segédrendező, Ludwig Reiber műépítész és diszlettervező, Alfréd Hansen és Eiben István operatőrök, Lakner Artur intézé.

Ezek az urak fogják a legújabb magyar film, az „Egy dollár“ című film munkálatait vezetni. A film főszereplői mind magyar művészek lesznek. Loth Ila, Rajnai Gábor, Lukács Pál, Fenyvessy Emil, Vendrey Ferenc és Rétheu játszanak nagyobb szerepeket, akik közül máris dolgozik egy csoport — Hamburgban, ahol eredeti tengeri kikötői fölvételeket készít Krafft ur. hogy azután visszatérjen Budapestre és innen indítsa el utjára az első igazi magyar filmet, amelynek nagyon nehéz a hivatása: hírt, dicserőket és dollárt, fontot szerezni a magyar izlésnek, tudásnak, tehetségnek, szervező erőnek és ami talán mindennél fontosabb: a magyar művészetnek és a magyar iparnak...

Megnyit a vas- és gépipari kiállítás

Buda és Pest egyesítésének ötvenedik évfordulója alkalmából a Magyar Vaskereskedők és Vasiparosok Országos Egyesülete vas-, gép- és malomipari kiállítást rendezett a városi-geti Iparcsarnokban. A kiállítás, amelyen 400 kiállító vesz részt, impozáns megnyilatkozás a vas- és gépiparunk fejlődésének és a történelmi magyar energiának, amely ernyedetlen buzgósággal takarítja el a háboru romjait és építi föl az új ipari kultúrát.

Titánia Fém- és Kősárgyár Rt. izlésesen berendezett pavillonja a kiállítás egyik legszebb látványa. A kiállított kések és zsebkések ornamentális elhelyezése minden látogatót annyira leköt, hogy sokáig gyönyörködik a késekből összeállított magyar címeren és a gyár védjegyen. A gyár a Magyar-Német Bank Rt. érdekkörébe tartozik és most rendezkedik be a Soroksári-ut 28. számú telken. Gyártmányait, amelyek a külföld hasonló gyártmányait fölülmulják, a világ minden részébe exportálja és annyi megrendelése van, hogy most már 300 munkást foglalkoztat. A gyár Löwe Dezső vezérigazgató szakavatott vezetése és irányítása mellett szerez dicserőket és hírnevet a magyar iparnak.

Általános fölünést kelt a kiállítási csarnok kellő közepén a Stadler Mihály sodronyszövet-, fonat- és vasárnyár részvénytársaság kiállítása, amely architektónikus elrendezés keretében és festményekkel ékítve mutatja be a több mint fél évszázados vállalat gyártmányait: a gyár üzemében huzott különféle drótokat és szöveteket, diszkerítéseket és egyéb drótárúkat. Szaktekintélyek szerint ritkaságzámba megy az ilyen szép és nagy kiállítás. Állandóan nagy közönség veszi körül és csodálja a látványosságnak is beillő holmikat.

Két év előtt a vasipari kiállításon aranyéremmel tüntették ki az Unitas Automobil Ipar Rt.-et (V. Zápolya-utca 1. szám). A most megnyitott kiállításon aligha van olyan magas kitüntetés, amivel ennek az iparvállalatnak a munkáját és szorgalmát méltányolhatnák. Nem tudjuk, mit csodáljunk meg jobban: a gyönyörűségeit, saját gyártmányu automobilkarosszériákat vagy a motorok sokféleségét. A vállalat valamennyit saját telepén állította elő. Csak így tovább! Így még visszacserezhetjük, amit elvesztettünk! József főherceg és Augusztó főhercegasszony hosszabb ideig időztek a cég gyönyörűségi kiállítása előtt és a jelenlevő Kádár igazgatónak legmagasabb elismerésüket tejezték ki.

Takács Oszkár Vasárnyár részvénytársaság (Budapest, VI. Horn Ede-utca 10. szám). E 28 év óta főnálló cég meghonosította hazánkban a háztartási és apró vasárny gyártását, úgy hogy ezen cikkekben a behozatal teljesen megelőzhető lett. József főherceg a cég jelenlevő ügyvezető igazgatójának, Takács Oszkárnak, teljes meglegedését fejezte ki.

A Magyar Rúggyantaárnyár Rt. kiállítása különös figyelmet érdemel már azért is, mert legtöbb cikkét nagy előszeretettel vásárolják a legfejlettebb gumiparrall bíró országokban, így Amerikában és Angliában is. A megnyitáson a gyártást Sándor Kálmán helyettes vezérigazgató képviselte, akinél a főherceg élelven érdeklődött a gyár készítményeiről és fejlődéséről s a kapott fölvilágosítások után meleg hangon adott kifejezést meglegedésének.

Kovács és Társa Malomépítészeti és Gépgyár Rt. a kiállításon meglepetésszerű fejlődésében mutatja be a magyar malomgépipar legjellegzetesebb konstrukcióit. A cég saját rendszerű, legmodernebb, szabadon lengő sikszitákat, továbbá saját rendszerű és készítményű hámozó- és hegyező gépeket és tarát, azaz gabonaszitító gépet állított ki, valamennyit a legújabb típusú S. K. F. golyócsapággal felszerelve. A Kovács és Társa Malomépítészeti és Gépgyár Rt.-nek változatlanul Kovács Sándor vezérigazgató a vezetője, aki a Kovács és Társa cégből 1921 nyarán alakította a mai részvénytársaságot.

Telefon: 14-22 **KIS KOMÉDIA** Réval-utca 18
ROTT és STEINMARDT felléptével
 Évada nyitja a feladás
 Kezdet 8 órákor

Zsuffa István és Társai
 angol gyapjuszövetek áruháza
 Budapest IV, Váci-utca 25. sz. **Telefon 14-73**
Nagy választék különleges autó-, kocsi- és utitakaróknak

Értésítjük nagyrabcsült vevőinket, hogy áruházunk nagymérvű kibővítése folytán átmenetileg beálló helyszűke szükségessé teszi, hogy közismerten legelsőrendű férfi- és női szövetraktárunkban

az idény alatt feigyülemlett maradókat 1-től 4 méterig kb. egy milliárdértékben a napiáraknál 20—25%-kal olcsóbban árusítsuk dacára a devizák emelkedésének és a behozatal, vám- és illetékei folytán beálló drágulásnak. Győződjön meg mindenki ezen páratlanul álló előnyös eladás szolid voltáról, melyet cégünk jó hírneve garantál

Vázsonyi képtelennek tartja a fővárosi liberálisok egyesülését Bethlenékkel

Forduljon szembe a kormány Wolffékkal A városházi válság háttéréből

(A Reggel tudósítójától.) A fővárosnál készül valami. Beszélnek a közösi képviselőtestület idelött való föl-
szólításáról, de arról is, hogy a kormány erős kézzel akar rendet teremteni a Wolffok és Sipőczök által töké-
letesen elbalkánizált városházi gazdálkodás körül. E hí-
rek kapcsán dr. Vázsonyi Vilmoshoz fordultunk illeté-
kes magyarázatért és a sötét háttér földerítésé végett.
Vázsonyi ezeket mondotta A Reggel munkatársának:

— Ami az új közösi választásokat illeti, ne feledjük el, hogy még csak **rendes közösi választói jog sincsen**. A fővárosi törvény egy ad hoc-törvény, amely csakis egyszeri választásról rendelkezik és kimondta, hogy akik a Friedrich-féle rendelet alapján képviselőválasztók, azok egyuttal közösi választók is. Tehát képviselőválasztói jogot kell csinálni vagy pedig az országgyűlési választójogot lehet a közösi választójoggal azonosítani. De **másik előfeltétele is van az új választásnak.**

Képtelenség, hogy a mai kerületi beosztás alapján történjék a választás.

— Ne boruljon a gyors feledés fátyola ama kitűnő férfira, aki szabadkirályválasztó volt: **Dömötör Mihályra**. Királyt ő szabadon akart választani, de azt már nem engedte meg, hogy a Király-utca szabadon válasszon. Ez a férfi felelté föl, hogy a Vilmos császár-ut egyik oldalán mások az emberek, mint a másik oldalon, hogy mások a Duna jobbpartján és mások a Duna balpartján és ily módon azokat a városrészeket, amelyeknek kétszáz ezer lakosuk van, azokkal tette egyenlővé, amelyeknek csak negyvenezer lakosuk van. Nem a képviselőválasztói kerületeket vette alapul, hanem a közigazgatási kerületeket fogadta el egységek gyanánt. Az Erzsébetvárosnak 5, a Terézvárosnak 4 kerülete van, ellenben ugyanannyi képviselőt választ, mint a Belváros, amely egy kerület, mint Óbuda vagy a Viziváros. Így sikerült megoldani azt a fogas kérdést: **hogyan lehet többségből kisebbséget csinálni.**

— Ami magát a választási küzdelmet illeti, itt megint egy kidobott, üres jelszóval találkozunk, azzal, hogy **egyesíteni kell az összes szabadelvű elemeket**. Az a kérdés, miféle rendszer alapján választanak. Amennyiben kisebbségi képviselet van listaszavazással, ezek a mesterséges egyesítési kísérletek csak odavezethetnek, ahova az országos választásoknál vezettek, hogy tudniillik a szabadelvű és demokrata irányzat kevesebb mandátumhoz jut, mint amennyi megilletné. A fővárosi választásoknál a **sulypont** azon van, hogy

a Bethlen-kormány elhatározza-e magát, hogy szembefordul Wolffékkal?

— Ha ezt megteszi, nagyon természetes, hogy csak **önállóan** teheti meg, vagyis nevétségesülve, hogy a Bethlenék pártja az összes szabadelvű és demokrata elemekkel egy pártot képezzen. **Ebből a közösségből, azt hiszem, nem kérnek Bethlenék, de a demokrata elemek sem.** Minden egyes csoport az ilyen közösködés által **csak kompromittálva volna a maga közönsége előtt.**

— De ne feledjük el azt sem, hogy az új közösi választásban a szocialisták is résztvennének, akik az első választáskor távol tartották magukat. **A helyes csoportosulás tehát csak a következő lehetne: 1. a Wolff-ellenes kormánypárt, 2. Wolffék, 3. szabadelvűek és demokrata, 4. szociáldemokraták.** Hogy a liberális és demokrata elemek között lehetséges-e közönség, az kizárólag számítások dolga. Mert legtöbbször a politikában is olyan **kétes közös üzleteket** szoktak csinálni, amelyeknél az egyiknek tapasztalatai vannak, a másiknak pénze

van és a végén a másiknak lesz pénze és az egyiknek lesznek tapasztalatai. Azaz egyik pártnak vannak tekintélyes tapasztalatai, a másiknak tekintélyes szavazatai.

Fölösztatást! Választást!

Dr. Bródy Ernő a következőkben ismerteti velünk a városházi válsággal összefüggő kérdéseket:

— Tapasztalom a polgárság általános érdeklődését a fővárosi közösi választás iránt. A lakosság tudatára jött annak, hogy ennek a választásnak nem helyi, hanem **országos jelentősége van** és nem kevesebbről van szó, mint arról, hogy a szőlők helyébe a szaktudás, a meddő tehetetlenség helyébe az alkotás korszaka lépjen. Oly rétegek vetették el a közönyt, amelyek eddig távol tartották magukat a közéletől és most nem szavakban, hanem cselekedetekben óhajtnak gyakorolni az **igazi keresztény erényeket**: a felebaráti szeretetet, a jogegyenlőséget tiszteletét és az alkotó munkát.

— A fővárosi törvényhatósági bizottság tagjainak megbízása 1923 december hó 31-én ér véget. A törvény alapján a belügyminiszter a bizottságot **fölösztathatja**, ha a törvényhatósági bizottság olyan eljárást tanúsít, amely az állam érdekét vagy a székesfőváros jólétét veszélyezteti, vagy a közigazgatás eredményes munkáját kizárja. Ez év végén tehát föltétlenül lejár a mandátum, de a belügyminiszter még ez időpont előtt **fölösztathatja** a fővárosi képviselőtestületet, amely immár **csonka** azóta, mióta a kisebbségnek közel 60 tagja lemondott és kivonult a városházáról. A csonka törvényhatósági bizottság pedig, amelyből a választók tekintélyes részének képviselete hiányzik, a közigazgatás eredményes munkáját kizárja — így tehát **bármely pillanatban bekövetkezhetik a fölösztatás**. Már ezért is **sürgősen szükséges** a székesfővárosi törvényhatósági bizottság újjaalakításáról szóló 1920-iki törvény novelláris reformja.

— Főleg két kérdés igényel megoldást. Az egyik a törvénynek az az igazságtalan intézkedése, amely valamennyi közigazgatási kerületnek **egyenlő számú — 24 — bizottsági tag** megválasztását írja elő. Ezen az alapon a legnagyobb népességű pesti kerület ugyanannyi bizottsági tagot választ, mint a legkisebb budai kerület. A másik a **választói jog** kérdése. A jelenlegi törvény 5. szakasza szerint törvényhatósági választójoga van mindenkinek, „akit az 5985/1919. M. E. számú rendelet értelmében nemzetgyűlési választójog illetett meg”. Ez a Friedrich-féle rendeletben megállapított általános választói jog, amely különbözik a választójogi rendelet által szabályozott nemzetgyűlési választói jogtól. Az 1920-as, tehát jelenleg érvényes törvény alapján megállapított választói jogról azonban csak **egy választói névjegyzék** készült, azt soha többé ki nem igazították, úgy hogy ezt a törvényt ma végrehajtani nem lehet. Ugy a kerületi beosztás, mint a választójog kérdésében tehát **új törvény kell, de sürgősen**, hogy fölösztatás után a választást **minél hamarabb** meg lehessen tartani.

— A helyzet világos, **Sürgős törvényhozási intézkedés, fölösztatás, választás!**

A zürichi, bécsi és berlini devizazárlat

Zürich, augusztus 20.

(Cosmographique.) Devizamegnyitás. Páris 3055, London 2519, Newyork 553, Milano 2372½, Berlin 0.0001½, Bécs 0.0077¼, Szófia 460, Prága 1615, Varsó 0.0023, Budapest 0.03¼, Bukarest 245, Belgrád 577¼.

Zürich, augusztus 20.

(Bécsi Amtliche Nachrichtenstelle.) Devizazárlat. Páris 3075, London 2530, Newyork 552¼, Milano 2375, Hollandia 217.50, Berlin 0.000125, Bécs 0.0077¼, osztrák bélyegzett bankjegy 0.0078¼, Szófia 460, Prága 1615, Varsó 0.0023, Budapest 0.03¼, Bukarest 245, Belgrád 580.

Berlin, augusztus 20.

(Devizazárlat. Középtér.) Bécs 60, Prága 125.000, Budapest 235, Szófia 37.000, Amsterdam 1.670.000, London 19.300.000, Newyork 4.200.000, Brüsszel 190.000, Milano 182.000, Páris 236.000, Zürich 768.000.

Bécs, augusztus 20.

(Devizazárlat. Középtér.) Prága 2082, Belgrád 735, Budapest 390, Varsó 031, Milano 3040, Bukarest 310, London 325.500, Newyork 71.060, Páris 3915, Zürich 12.860, Berlin 00175, Amsterdam 28.000, Brüsszel 3075, Szófia 595.

Stresemann kancellár ellen merényletet akartak elkövetni

Berlin, augusztus 20.

(A Reggel tudósítójától.) Azzal a híreszteléssel szemben, hogy a birodalmi kancellár ellen merényletet követtek el, megállapítást nyert, hogy vasárnap este az őrség a birodalmi kancellár palotájának kertjében két ismeretlen személyt vett észre, akik a fölhívás után futásnak eredtek. Az őrség utánuk lött, de lövései nem találtak. A rendőrség megindította a nyomozást. Az eset időpontjára való tekintettel nem alaptalan az a gyanu, hogy esetleg betöréses lopás kísérletéről van szó azzal a céllal, hogy a kancellári hivatalból diplomáciai okmányokat szerezzenek meg. A palota állandó őrségét megerősítették.

Zongorát, pianinót

ne vegye, míg **REMÉNYI PÉTER** zongoralepít meg nem látogatta. Budapest VI. Király-utca 58. szám — Régi zongorát vesz, cserél, javít, hangol. — TELEFON

BUTOR, ÚJ ÉS HASZNÁLT, vétel és eladás. Szűnyeg is legelőnyösebben **Lukácsnál**, Budapest, Dembinszky-utca 34 (Hernád-u. sarok). Telefon: József 44-40. szám

Az olcsóságáról közismert

Fleischmann

áruház
csakis Károly-körut
24

elveinek megfelelően most is alant jegyzett roppant kedvező árakat nyújtja:

Velourok és kabátkelmék, 140 cm. széles K **42500**

Gyapju férfiruhakelme, 140 cm. széles K **42500**

Eredeti angol férfiszövet, 140 cm. széles K **67500**

Velourok tiszta gyapjucos-tümre, 140 cm. széles... K **86950**

Shottisch-kelme iskolaru-hákra, 140 cm. széles... K **22950**

Menyasszonyi kelengyevá-szon K **6875**

Francia creppe nezső, re-mek minőség K **7770**

Himzett grenadinok, 120 cm. széles K **14800**

A fölsoroltakon kívül óriási vá-laszték a legujabb női és férfi-szövetekben, felöltő- és rag-lánkelmekben, vásznakban, ingzefirekben, grenadinek és mosó dolgokban

Herfango FOTÓ CIKKEK.
Budapest, IV. Kigyó-ucca 4.
Főüzlet: VII. Király-ucca 69.

Olvassa el a
Pesti Tőzsde
szencziós számát.
Szerkeszti: **Kallós János**

Kosztpénzt kihelyezésre elfogad
tőzsde előtt idejében föladvott megbízásokat **Középártományon** effektuál a Magyar Köztisztviselők és Allami Alkalmazottak Takarékpénztára Rt., Rakóczi-ut 76, I. em. Telefon: J. 60-40, J. 135-23

